

Re-Identification Entrepreneurial Personality Competencies through a Meta-Synthesis Approach

Azadeh Soleimaninejad¹ , Hasan Zareei Matin² , Seyed Reza Hejazi³ ,
Seyyed Mohammad Moghimi⁴ , Hamid Reza Yazdani⁵

Abstract

Background & Purpose: The personality traits of entrepreneurs play a critical role in their ability to face challenges and capitalize on opportunities. Despite the importance of this subject, a comprehensive framework for identifying and categorizing these traits as entrepreneurial competencies has not yet been developed. While many previous studies have explored some of these traits, the lack of a coherent framework encompassing all aspects of personality-based competencies is evident. This study aims to fill this gap by systematically reviewing and categorizing personality traits as entrepreneurial competencies and striving to present a comprehensive framework for these traits.

Methodology: This fundamental research was conducted using a qualitative approach and a documentary method. Sixty English-language sources from Web of Science, Scopus, and Google Scholar, published between 2010 and 2024, were reviewed and analyzed. The meta-synthesis method and qualitative content analysis were used to collect and analyze the data. The Cohen's kappa coefficient, with a value of 0.851, indicated a high level of agreement among analysts in categorizing the themes.

Findings: The identified personality traits as entrepreneurial competencies in this study include: Motivational Traits (achievement orientation, independence, power orientation, competitiveness, risk-taking), Dynamic and Enthusiastic Traits (self-motivation, energy and enthusiasm, self-confidence, positive self-concept, optimism, proactiveness, eagerness to learn), Responsibility Traits (perseverance, commitment, pragmatism), Resilience Traits (endurance, internal locus of control, resilience), Flexibility Traits (adaptability, acceptance of new experiences), and Cognitive Traits (curiosity, creativity, tolerance for ambiguity, foresight). The Cohen's kappa coefficient based on the comparison of the scores given by analysts was 0.851, indicating a high level of agreement among them.

Conclusion: This research has contributed to the field of entrepreneurship in both theoretical and practical ways. Theoretically, by providing a comprehensive framework of entrepreneurial personality competencies, it has enriched the existing knowledge in this field. By categorizing personality traits into six main dimensions (Motivational, Dynamic, Responsibility, Resilience, Flexibility, and Cognitive), this study presents a holistic and coherent picture of the essential competencies for entrepreneurs, providing a basis for future research in this area. Practically, the findings of this study can aid in designing and developing educational and support programs for entrepreneurs. Given the identified traits, policymakers and educational institutions can develop targeted programs to strengthen these competencies, leading to improved performance and a higher likelihood of entrepreneurial success.

Keywords: Entrepreneurial competency, Entrepreneur, Personality Traits, Meta-synthesis

Article Type:

Research-based

Corresponding Author:

Hasan Zareei Matin

© Authors

Received:

May 07, 2024

Received in revised form:

October 08, 2024

Accepted:

November 11, 2024

Published online:

December 28, 2024

Citation: Soleimaninejad, Azadeh; Zareei Matin, Hasan; Hejazi, Seyed Reza; Moghimi, Seyyed Mohammad & Yazdani, Hamid Reza (2024). Re-Identification Entrepreneurial Personality Competencies through a Meta-Synthesis Approach. *Journal of Human Resource Studies*, 14(4), 1-32. <https://doi.org/10.22034/JHRS.2024.471249.2277>

1. Ph.D. Candidate, Department of Business Management and Entrepreneurship, Faculty of Management and Accounting, Farabi College, University of Tehran, Tehran, Iran. E-mail: asoleimaninejad@gmail.com
2. Prof., Department of Public Administration, Faculty of Management and Accounting, Farabi College, University of Tehran, Tehran, Iran. E-mail: matin@ut.ac.ir
3. Associate Prof., Department of Tech-Entrepreneurship, Faculty of Entrepreneurship, University of Tehran, Tehran, Iran. E-mail: rehejazi@ut.ac.ir
4. Prof., Department of Policy and Public Affairs Administration, College of Management, University of Tehran, Tehran, Iran. E-mail: moghimi@ut.ac.ir
5. Associate Professor, Department of Leadership and Human Capital, College of Management, University of Tehran, Tehran, Iran. E-mail: hryzdani@ut.ac.ir

بازشناسی شایستگی‌های کارآفرینان با رویکرد فراترکیب

آزاده سلیمانی نژاد^۱، حسن زارعی متین^۲، سیدرضا حجازی^۳، سیدمحمد مقیمی^۴، حمیدرضا یزدانی^۵

چکیده

نوع مقاله: پژوهشی

نویسنده مسئول: حسن زارعی متین
© نویسندگان

زمینه و هدف: ویژگی‌های شخصیتی کارآفرینان، یکی از عوامل کلیدی موفقیت آن‌ها در مواجهه با چالش‌ها و بهره‌برداری از فرصت‌هاست؛ با این حال، تاکنون چارچوب جامعی برای شناسایی و طبقه‌بندی این ویژگی‌ها، به‌عنوان شایستگی‌های کارآفرینی تدوین نشده است. پژوهش حاضر با هدف پُر کردن این شکاف، به مرور و طبقه‌بندی نظام‌مند ویژگی‌های شخصیتی به‌عنوان شایستگی‌های کارآفرینی پرداخته و تلاش کرده است تا چارچوبی جامع ارائه دهد.

روش: این پژوهش با رویکرد کیفی و به شیوه اسنادی انجام شده است. ۶۰ منبع از پایگاه‌های وب آو ساینس، اسکوپوس و گوگل اسکالر که بین سال‌های ۲۰۱۰ تا ۲۰۲۴ منتشر شده‌اند، بررسی و تحلیل شده‌اند. از روش فراترکیب و تحلیل محتوای کیفی برای ترکیب و تحلیل داده‌ها استفاده شد. شاخص کاپای کوهن با مقدار ۰/۸۵۱ نشان دهنده توافقی زیاد تحلیلگران در طبقه‌بندی مضامین است.

یافته‌ها: ویژگی‌های شخصیتی شناسایی شده به‌عنوان شایستگی‌های کارآفرینی عبارت‌اند از: انگیزاننده (پیشرفت‌گرایی، استقلال‌طلبی، قدرت‌طلبی، رقابت‌طلبی، ریسک‌پذیری)، پویایی و اشتیاق (خودانگیزگی، انرژی و شور، اعتمادبه‌نفس، خودپنداره مثبت، خوش‌بینی، پیشگامی، اشتیاق به یادگیری)، مسئولیت‌پذیری (پشتکار، تعهد، عملگرایی)، پایداری (استقامت، مرکز کنترل درونی، تاب‌آوری)، انعطاف‌پذیری (تطبیق‌پذیری، پذیرش تجربیات جدید) و شناختی (کنجکاوی، خلاقیت، تحمل ابهام، دوراندیشی).

نتیجه‌گیری: این پژوهش با ارائه یک چارچوب جامع از شایستگی‌های شخصیتی کارآفرینان، به دانش موجود افزوده است. این چارچوب می‌تواند مبنایی برای تحقیقات آینده و طراحی برنامه‌های آموزشی و حمایتی برای کارآفرینان باشد. با توجه به شایستگی‌های شناسایی شده، سیاست‌گذاران و نهادهای آموزشی می‌توانند برنامه‌هایی هدفمند برای تقویت این شایستگی‌ها تدوین کنند که به بهبود عملکرد و افزایش احتمال موفقیت کارآفرینان منجر شود.

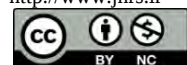
کلیدواژه‌ها: شایستگی کارآفرینی، کارآفرین، ویژگی‌های شخصیتی، فراترکیب

دریافت: ۱۴۰۳/۰۲/۱۸
بازنگری: ۱۴۰۳/۰۷/۱۷
پذیرش: ۱۴۰۳/۰۸/۲۱
انتشار: ۱۴۰۳/۱۰/۰۸

استناد: سلیمانی نژاد، آزاده؛ زارعی متین، حسن؛ حجازی، سیدرضا؛ مقیمی، سیدمحمد و یزدانی، حمیدرضا (۱۴۰۳). بازشناسی شایستگی‌های شخصیتی کارآفرینان با رویکرد فراترکیب. *مطالعات منابع انسانی*، ۱۴(۴)، ۳۲-۱.
DOI: <https://doi.org/10.22034/JHRS.2024.471249.2277>

۱. دانشجوی دکتری، گروه مدیریت بازرگانی و کسب‌وکار، دانشکده مدیریت و حسابداری، دانشکده‌های تهران، تهران، ایران. asoleimaninejad@gmail.com
۲. استاد، گروه مدیریت دولتی، دانشکده مدیریت و حسابداری، دانشکده‌های فارابی، دانشگاه تهران، تهران، ایران. matin@ut.ac.ir
۳. دانشیار، گروه کارآفرینی فناورانه، دانشکده کارآفرینی، دانشگاه تهران، تهران، ایران. rehejazi@ut.ac.ir
۴. استاد، گروه خطامشی و اداره امور عمومی، دانشکده‌های مدیریت، دانشگاه تهران، تهران، ایران. moghimim@ut.ac.ir
۵. دانشیار، گروه آموزشی رهبری و سرمایه انسانی، دانشکده‌های مدیریت، دانشگاه تهران، تهران، ایران. hryazdani@ut.ac.ir

<http://www.jhrs.ir>

This Journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License

ناشر: دانشکده مدیریت، دانشگاه علوم و فنون هوایی شهید ستاری

مطالعات منابع انسانی، ۱۴۰۳، زمستان، دوره ۱۴، شماره ۴، ص. ۳۲-۱

شاپای الکترونیک: ۲۷۸۳-۰۶۲۴

مقدمه

کارآفرینی در دنیای امروز، یکی از موتورهای کلیدی رشد اقتصادی و نوآوری شناخته می‌شود. این فرایند نه تنها به ایجاد شغل‌های جدید کمک می‌کند، بلکه با ترویج نوآوری و خلاقیت، به رشد پایدار در اقتصادهای مختلف منجر می‌شود (آدرتش و بلیتسکی^۱، ۲۰۱۷). کارآفرینی هم در زمینه اقتصادی و هم در توسعه اجتماعی، تأثیرهای گسترده‌ای دارد؛ به گونه‌ای که با ایجاد کسب‌وکارهای نوپا و استفاده بهینه از منابع، می‌تواند به کاهش بیکاری و بهبود کیفیت زندگی منجر شود (بام، فریزه و بارون^۲، ۲۰۱۹).

کارآفرینان در فرایندهای کارآفرینی مسئولیت مهمی دارند و با توانایی شناسایی فرصت‌ها و نوآوری در ارائه محصولات و خدمات جدید، در توسعه اقتصادی و تغییرات ساختاری نقش حیاتی ایفا می‌کنند (فیشر^۳، ۲۰۲۰). ریسک‌پذیری و تصمیم‌گیری‌های جسورانه از ویژگی‌های اصلی کارآفرینان است که به آن‌ها امکان می‌دهد تا منابع محدود را به بهترین شکل مدیریت کنند و در بازارهای رقابتی موفق شوند (لینان و فیول^۴، ۲۰۱۵).

تحقیقات اخیر نشان داده است که ویژگی‌های شخصیتی کارآفرینان بر تصمیم‌گیری‌ها، تحمل ریسک و میزان انگیزه آن‌ها تأثیر چشمگیری دارد. انگیزه پیشرفت یکی از مهم‌ترین ویژگی‌های شخصیتی است که باعث می‌شود کارآفرینان همواره به دنبال بهبود مستمر و دستیابی به اهداف بلندمدت باشند (براندشتر^۵، ۲۰۱۷). همچنین، خودکارآمدی یا باور به توانایی‌های خود، به طور مستقیم بر عملکرد کارآفرینان تأثیر می‌گذارد. افرادی که خودکارآمدی بیشتری دارند، به پذیرش ریسک‌های معقول و تلاش برای دستیابی به اهداف خود تمایل بیشتری نشان می‌دهند (همیلسکی و بارون^۶، ۲۰۱۸).

یکی دیگر از ویژگی‌های برجسته کارآفرینان، خلاقیت است. نوآوری و خلق ایده‌های جدید، از عوامل متمایزکننده کارآفرینان موفق هستند؛ زیرا آن‌ها قادرند راه‌حل‌های نوآورانه و محصولات و خدمات جدید و منحصر به فردی ارائه دهند (راوخ و فریزه^۷، ۲۰۲۰). تحمل ابهام نیز یک ویژگی شخصیتی حیاتی است که به کارآفرینان کمک می‌کند تا در مواجهه با عدم قطعیت‌ها و شرایط پیچیده با موفقیت عمل کنند (فرنهام و مارکس^۸، ۲۰۱۸). همچنین، پشتکار و استقامت از ویژگی‌های ضروری برای موفقیت در کارآفرینی به شمار می‌روند. کارآفرینانی که از این ویژگی‌ها برخوردارند، حتی در مواجهه با شکست‌ها و چالش‌های بزرگ، به تلاش خود ادامه می‌دهند و به دنبال یافتن راه‌حل‌های جدید برای مشکلات پیش‌رو هستند (داک‌ورث و گراس^۹، ۲۰۱۹). اعتماد به نفس نیز از ویژگی‌های کلیدی است که کارآفرینان را قادر می‌سازد تا تصمیم‌های جسورانه‌تری بگیرند و در مواجهه با چالش‌ها مقاومت بیشتری از خود نشان دهند (هوارد و بودرو^{۱۰}، ۲۰۲۱).

در مجموع، تحقیقات متعددی تأیید می‌کنند که ویژگی‌های شخصیتی کارآفرینان، به طور مستقیم بر موفقیت و پایداری

1. Audretsch & Belitski
2. Baum, Frese & Baron
3. Fisher
4. Liñán & Fayolle
5. Brandstätter
6. Hmieleski & Baron
7. Rauch & Frese
8. Furnham & Marks
9. Duckworth & Gross
10. Howard & Boudreau

کسب‌وکارها تأثیر دارند. آنچه حائز اهمیت است، این است که اکثر تحقیقات قبلی، فقط به بررسی تعدادی از ویژگی‌های شخصیتی پرداخته‌اند و به تدوین یک چارچوب کامل و سیستماتیک کمتر توجه کرده‌اند. این امر موجب ناهماهنگی در نتایج و محدودیت‌های کاربردی تحقیقات شده است. نبود چارچوب‌های جامع برای شایستگی‌های کارآفرینی، تعریف و آموزش این شایستگی‌ها را دشوار کرده است. همچنین، با وجود تلاش‌های فراوان برای توسعه مفاهیم مختلف در آموزش کارآفرینی، هنوز چارچوب نظری جامع و سیستماتیکی برای توسعه و اعتبارسنجی شایستگی‌های کارآفرینی وجود ندارد. از آنجا که یکی از مشکلات اصلی در زمینه شناسایی ویژگی‌های شخصیتی کارآفرینان، نبود یک چارچوب جامع و یکپارچه است، این پژوهش تلاش می‌کند با رویکرد تحلیل محتوای کیفی از مطالعات و تحقیقات گذشته، یک چارچوب جامع و کلی از ویژگی‌های شخصیتی به‌عنوان شایستگی کارآفرینی ارائه دهد. استفاده از رویکرد فراترکیب برای تحلیل و ترکیب نتایج تحقیقات پیشین، یک رویکرد نوآورانه است که به‌جای مرور ساده ادبیات، به ترکیب ساختاریافته و سیستماتیک نتایج مطالعات می‌پردازد. این روش به محققان امکان می‌دهد تا مفاهیم و مضامین جدیدی را شناسایی کرده و چارچوب‌های نظری جدیدی ایجاد کنند. ارائه یک چارچوب مفهومی جدید شامل دسته‌های کلی، مفاهیم اصلی و فرعی، یکی از تفاوت‌های اصلی این پژوهش با مطالعات قبلی است. این چارچوب نه تنها به شناسایی ویژگی‌ها می‌پردازد بلکه آن‌ها را به دسته‌های مشخصی تقسیم می‌کند که این امر به فهم بهتر و کاربرد عملی نتایج کمک می‌کند. در ضمن، مرور و تحلیل ۶۰ منبع مطالعاتی از سال‌های ۲۰۱۰ تا ۲۰۲۴، پژوهش حاضر را با داده‌های وسیع تغذیه کرده و تضمین می‌کند که نتایج پژوهش بازتاب‌دهنده دیدگاه‌های مختلف در این زمینه است. چارچوب ویژگی‌های شخصیتی به‌عنوان شایستگی کارآفرینی ارائه شده در این پژوهش، می‌تواند به‌عنوان پایه‌ای برای تحقیقات علمی جدید و ارائه بینش‌های کاربردی برای کارآفرینان و سیاست‌گذاران عمل کند. همچنین، می‌تواند به‌عنوان ابزاری کارآمد در برنامه‌های آموزشی، ارزیابی و انتخاب کارآفرینان، بهبود عملکرد کسب‌وکارهای نوپا و تدوین سیاست‌های حمایتی استفاده شود. سازمان‌ها و نهادهای حمایتی نیز می‌توانند از این چارچوب، برای شناسایی و حمایت از افراد مستعد بهره‌برند.

پیشینه پژوهش

شایستگی

شایستگی به‌عنوان یک مفهوم چندبُعدی که اولین بار توسط مک‌کلند در سال ۱۹۵۳ معرفی شد، به مجموعه‌ای از دانش، مهارت‌ها، توانایی‌ها و ویژگی‌های شخصیتی اطلاق می‌شود که افراد را قادر می‌سازد تا وظایف شغلی خود را به بهترین نحو انجام دهند. این مفهوم بر اهمیت یادگیری مستمر و بقا در محیط‌های پویا و رقابتی تأکید دارد و توانایی فرد در مواجهه با چالش‌ها و بهره‌برداری از فرصت‌ها را نشان می‌دهد (عابدی‌نیا، رهنورد و قهرمانی گلاوزان، ۱۴۰۰). شایستگی‌ها شامل مهارت‌های فکری، تعاملی اجتماعی، فردی و اجرایی هستند که در محیط‌های سازمانی برای موفقیت مدیران و کارکنان اهمیت ویژه‌ای دارند (جوادی‌فرد، امیرکبیری و دهگان، ۱۴۰۰). در ادبیات مرتبط با شایستگی، تأکید بر توانایی‌های شخصیتی و رفتاری افراد برای ارتقای عملکرد شغلی و سازمانی بسیار مشهود است. برای مثال، ویژگی‌هایی مانند خودانگیختگی، اعتمادبه‌نفس، تاب‌آوری و ابتکارعمل، از جمله شایستگی‌های کلیدی‌ای هستند که در محیط‌های چالش‌برانگیز و پویا به‌کار گرفته می‌شوند (مزروعی نصرآبادی و شریفی، ۱۴۰۱). علاوه‌براین، شایستگی‌های مرتبط با

یادگیری، به‌روزرسانی دانش و سازگاری با تغییرات محیطی، به‌ویژه در سازمان‌های دانش‌بنیان، نقش مؤثری در افزایش بهره‌وری و جلوگیری از اتلاف منابع دارند (عابدی‌نیا و همکاران، ۱۴۰۰). به‌طور کلی، شایستگی ابزاری است که برای افزایش ظرفیت انسان سنجیده می‌شود و به بهبود مهارت‌ها و توانایی‌های مرتبط با شغل کمک می‌کند (جوادی‌فرد و همکاران، ۱۴۰۰). توسعه شایستگی‌ها تأثیر چشمگیری بر عملکرد شغلی می‌گذارد و به ایجاد فرصت‌های بیشتر برای پیشرفت شغلی، افزایش رقابت‌پذیری فردی، افزایش رضایت و کارایی بلندمدت منتج می‌شود.

کارآفرینی

کارآفرینی یکی از عوامل کلیدی توسعه اقتصادی و نوآوری در جوامع مدرن شناخته می‌شود. کارآفرینان با شناسایی فرصت‌ها، ایجاد کسب‌وکارهای جدید و پذیرش ریسک‌های مرتبط، در رشد اقتصادی و اجتماعی نقش مهمی ایفا می‌کنند (موریس، کوراتکو و کووین^۱، ۲۰۲۱). علاوه‌براین، کارآفرینی هم به رشد اقتصادی و هم به حل مسائل اجتماعی و بهبود زندگی افراد در جوامع مختلف کمک می‌کند (شوماخر و ادموندسون^۲، ۲۰۲۲). بر اساس دیدگاه موریس و همکاران، کارآفرینان به‌واسطه نوآوری و ایجاد ارزش جدید در بازارها، فرایندهای تولید را تغییر می‌دهند و باعث ارتقای اقتصادی و نوآوری در جامعه می‌شوند (موریس و همکاران، ۲۰۲۱). در این زمینه، کارآفرینی اجتماعی نیز به‌عنوان یکی از شاخه‌های بسیار مهم کارآفرینی مطرح شده است که هدف آن علاوه‌بر سودآوری، رفع چالش‌های اجتماعی است (سینگ و گرین^۳، ۲۰۲۳).

شایستگی‌های کارآفرینانه

شایستگی‌های کارآفرینانه به‌عنوان مجموعه‌ای از دانش، مهارت‌ها، نگرش‌ها و ویژگی‌های فردی تعریف می‌شود که برای موفقیت در نقش کارآفرینانه ضروری هستند. این شایستگی‌ها شامل ترکیبی از مهارت‌های مدیریتی، توانایی‌های استراتژیک و ویژگی‌های شخصیتی خاصی است که به کارآفرینان کمک می‌کند تا ضمن مقابله با چالش‌ها و موانع موجود، کسب‌وکارهای موفق ایجاد کنند (کونای^۴، ۲۰۲۱). تحقیقات اخیر نشان داده است که شایستگی‌های کارآفرینی به‌عنوان یکی از عوامل تعیین‌کننده برای موفقیت در محیط‌های پیچیده و پویا نقش دارد. به‌طورمثال، مارکمن^۵ (۲۰۲۳) اشاره می‌کند که شایستگی‌های کارآفرینانه، هم توانایی‌های اجرایی و مدیریتی و هم ویژگی‌های روان‌شناختی مانند تاب‌آوری، اعتمادبه‌نفس و تحمل ابهام را شامل می‌شود.

شایستگی‌های شخصیتی کارآفرینان

ویژگی‌های شخصیتی به‌عنوان یکی از مهم‌ترین عناصر شایستگی‌های کارآفرینانه، به مجموعه‌ای از صفات یا الگوهای رفتاری و فکری پایدار اشاره دارد که فرد را از دیگران متمایز می‌کند. این ویژگی‌ها در منابع علمی به شکل‌های مختلف تعریف شده‌اند. به‌طور مثال، لو، ماین و جونز^۶ (۲۰۲۲) ویژگی‌های شخصیتی را «عوامل تعیین‌کننده تفاوت‌های فردی که بر

-
1. Morris, Kuratko & Covin
 2. Schumacher & Edmondson
 3. Singh & Green
 4. Cooney
 5. Markman
 6. Luo, Mine & Jones

رفتارها و تصمیم‌گیری‌های کارآفرینانه تأثیر می‌گذارند» تعریف کرده‌اند. آن‌ها تأکید دارند که این ویژگی‌ها در موفقیت کارآفرینان نقش اساسی دارند. مطالعات جدیدتر نیز بر تأثیر ویژگی‌های شخصیتی مانند ریسک‌پذیری، خودپنداره مثبت و خلاقیت بر تصمیم‌گیری‌های کارآفرینانه تأکید دارند (جانسون، لی و کیم^۱، ۲۰۲۴). به‌طور خاص، ویژگی‌هایی مانند تاب‌آوری و توانایی تطبیق با شرایط پیچیده در مطالعات اخیر، عناصر کلیدی موفقیت در محیط‌های کارآفرینانه شناسایی شده‌اند (لی و کیم^۲، ۲۰۲۳).

نظریه‌های جدید در شایستگی‌های کارآفرینانه

در سال‌های اخیر، نظریه‌های مختلفی برای توصیف شایستگی‌های کارآفرینانه ارائه شده است که به بررسی ابعاد مختلف این شایستگی‌ها می‌پردازند و بر ویژگی‌های شخصیتی و روان‌شناختی تمرکز دارند. این نظریه‌ها، به‌ویژه بر نحوه تعامل کارآفرینان با محیط‌های پیچیده و پویا متمرکزند و به‌نوعی بر پیوند میان شخصیت و عملکرد کارآفرینانه تأکید می‌کنند.

مدل چندبُعدی شایستگی‌های کارآفرینانه

یکی از نظریه‌های جدید که توسط اسمیت، بروان و ویلیامز^۳ (۲۰۲۴) ارائه شده است، مدل «چندبُعدی شایستگی‌های کارآفرینی» است. این مدل شایستگی‌های کارآفرینانه را به چهار بُعد اصلی تقسیم می‌کند:

۱. شایستگی‌های شخصیتی: شامل ویژگی‌هایی نظیر اعتمادبه‌نفس، تاب‌آوری، انگیزه پیشرفت و میل به ریسک.
 ۲. شایستگی‌های مدیریتی: توانایی‌های مرتبط با مدیریت افراد، منابع و فرایندها.
 ۳. شایستگی‌های استراتژیک: شامل توانایی شناسایی فرصت‌ها، برنامه‌ریزی استراتژیک و تصمیم‌گیری تحت شرایط عدم قطعیت.
 ۴. شایستگی‌های نوآورانه: تمرکز بر خلاقیت، نوآوری و ارائه راه‌حل‌های جدید برای مشکلات.
- این مدل نشان می‌دهد که شایستگی‌های کارآفرینی از ترکیب این چهار بُعد به وجود می‌آیند و هر یک از این ابعاد به سهم خود بر ویژگی‌های شخصیتی فرد تأثیرگذار است. به‌طور مثال، کارآفرینانی که دارای سطح بالایی از تاب‌آوری هستند، در مواجهه با موانع و شکست‌ها انعطاف بیشتری از خود نشان می‌دهند و در نتیجه بهتر می‌توانند کسب‌وکارهای خود را به سمت موفقیت هدایت کنند (اسمیت و همکاران، ۲۰۲۴).

نظریه توانمندسازی کارآفرینانه

نظریه توانمندسازی کارآفرینانه توسط چن و زو^۴ (۲۰۲۲) توسعه داده شده است. این نظریه بر این اصل استوار است که شایستگی‌های کارآفرینانه، نه تنها از دانش و مهارت‌های فنی نشئت می‌گیرند، بلکه به‌شدت به احساس کنترل درونی و خودکارآمدی کارآفرینان مرتبط هستند. بر اساس این نظریه، کارآفرینانی که احساس توانمندی بیشتری دارند، بیشتر احتمال دارد که در تصمیم‌گیری‌های پرخطر موفق باشند و نوآوری‌های بیشتری را در کسب‌وکار خود ایجاد کنند.

1. Johnson, Li & Kim

2. Lee & Kim

3. Smith, Brown & Williams

4. Chen & Zhu

چن و زو (۲۰۲۲) به نقش خودپنداره مثبت اشاره می‌کنند و می‌گویند که کارآفرینان با خودپنداره مثبت، به احتمال زیاد در مواجهه با مشکلات احساس شکست نمی‌کنند و از منابع شخصیتی مانند انگیزه و خودانگیزگی برای مقابله با چالش‌ها بهره می‌برند.

نظریه شایستگی‌های پویا

نظریه شایستگی‌های پویا که توسط تیس، پیسانو و شوئن^۱ (۲۰۲۱) توسعه داده شده است، بر تطبیق و نوآوری به‌عنوان هسته اصلی شایستگی‌های کارآفرینانه تمرکز دارد. این نظریه بیان می‌کند که شایستگی‌های کارآفرینی باید در طول زمان و با تغییر شرایط محیطی، به‌طور پیوسته تقویت و بازسازی شوند. در این چارچوب، تطبیق‌پذیری و انعطاف‌پذیری از جمله ویژگی‌های اصلی هستند که به کارآفرینان کمک می‌کنند تا در مواجهه با محیط‌های پیچیده و پویا، راه‌حل‌های جدید بیابند و کسب‌وکارهای خود را به‌سمت موفقیت هدایت کنند. این نظریه همچنین تأکید می‌کند که شایستگی‌های کارآفرینانه نباید به‌صورت ایستا در نظر گرفته شوند، بلکه باید کارآفرینان همواره در حال یادگیری و تطبیق با تغییرات سریع محیط کسب‌وکار باشند. این نظریه، به‌ویژه برای کسب‌وکارهای نوپا که در مراحل اولیه خود نیاز به تطبیق سریع با بازار دارند، اهمیت ویژه‌ای دارد.

نظریه یادگیری کارآفرینانه

نظریه یادگیری کارآفرینانه که توسط مینتزبرگ و کوئین^۲ (۲۰۲۳) مطرح شده است، بر اهمیت یادگیری از طریق تجربه تأکید دارد. این نظریه بیان می‌کند که کارآفرینان از طریق مواجهه با چالش‌ها و شکست‌ها، شایستگی‌های خود را توسعه می‌دهند. در این چارچوب، شکست به‌عنوان یک فرصت یادگیری دیده می‌شود که به کارآفرینان کمک می‌کند تا ضعف‌های خود را شناسایی کنند و آن‌ها را بهبود بخشند. بر این اساس، شایستگی‌هایی مانند تحمل ابهام، خلاقیت و پایداری از طریق تجربه مستقیم به‌دست می‌آیند و می‌توانند در طول زمان تقویت شوند.

این نظریه‌های جدید به‌طور چشمگیری بر پیوند میان ویژگی‌های شخصیتی و شایستگی‌های کارآفرینانه تأکید دارند. شایستگی‌هایی نظیر تاب‌آوری، خودپنداره مثبت، تطبیق‌پذیری و نوآوری به‌عنوان عناصر کلیدی در موفقیت کارآفرینان در محیط‌های پویا و پیچیده شناسایی شده‌اند. این نظریه‌ها به پژوهشگران و سیاست‌گذاران کمک می‌کنند تا برای توسعه این شایستگی‌ها برنامه‌های آموزشی و حمایتی بیشتری تدوین کنند و به بهبود عملکرد کارآفرینان در سطح جامعه کمک کنند.

پیشینه تجربی

با مرور پیشینه پژوهش، چندین مفهوم و چارچوب نظری در خصوص شایستگی‌های کارآفرینانه و ویژگی‌های شخصیتی کارآفرینان شناسایی شدند که به تحلیل موفقیت و رشد کارآفرینی کمک می‌کنند. تحقیقات گذشته به تأثیر عوامل روان‌شناختی مانند خودکارآمدی، ریسک‌پذیری، تاب‌آوری، خلاقیت، کنترل درونی، توفیق‌طلبی، مسئولیت‌پذیری و پویایی بر کارآفرینی پرداخته‌اند. این ویژگی‌ها در کنار توانمندی‌های مدیریتی و استراتژیک، کارآفرینان را قادر می‌سازند تا در

1. Teece, Pisano & Shuen

2. Mintzberg & Quinn

محیط‌های پویا موفق عمل کنند؛ با این حال، بسیاری از مطالعات پیشین، فقط به بررسی چند ویژگی خاص پرداخته‌اند و اغلب چارچوب جامع و منسجمی ندارند که بتواند همه ابعاد شخصیتی کارآفرینان را به‌صورت یکپارچه مورد مطالعه قرار دهد. این شکاف نظری به عدم انسجام و کاربردپذیری ضعیف تحقیقات منجر شده است. این ضعف، به‌ویژه در زمینه تدوین برنامه‌های آموزشی و سیاست‌های حمایتی برای توسعه کارآفرینی محسوس است.

جدول ۱. پیشینه تجربی شایستگی‌های شخصیتی کارآفرینان در منابع خارجی

نویسندگان	موضوع پژوهش	روش پژوهش	یافته‌های اصلی
غزالی، شاه و سهیل ^۱ (۲۰۲۴)	تأثیر ویژگی‌های شخصیتی و ذهنیت کارآفرینانه بر نیت کارآفرینی دانشجویان دانشگاهی در عربستان سعودی	تحلیل رگرسیون و مدل‌سازی معادلات ساختاری (SEM)	ویژگی‌های وظیفه‌شناسی و باز بودن به تجربیات به‌طور مستقیم بر خودکارآمدی و نیت کارآفرینی تأثیر مثبت دارند
منیر، جیان فنگ و رمضان ^۲ (۲۰۲۴)	مقایسه ویژگی‌های شخصیتی و نیت کارآفرینی بین دو کشور در حال توسعه	تحلیل داده‌ها با مدل رفتار برنامه‌ریزی شده	ریسک‌پذیری و مرکز کنترل داخلی با نیت کارآفرینی رابطه مثبت دارند
ترانفیلد، دنیر و اسمارت ^۳ (۲۰۲۳)	مرور سیستماتیک ویژگی‌های شخصیتی و موفقیت کارآفرینی در دهه گذشته	مرور سیستماتیک	خودکارآمدی، وظیفه‌شناسی و باز بودن به تجربیات به‌عنوان مهم‌ترین ویژگی‌های مؤثر شناسایی شدند
زرنادزه، دیکا، چرا و ریبیرو ^۴ (۲۰۲۲)	تأثیر ویژگی‌های شخصیتی و موانع محیطی بر انگیزش کارآفرینانه	پرسش‌نامه ساختاریافته و تحلیل رگرسیون	ویژگی‌های شخصیتی به‌طور مستقیم انگیزش کارآفرینانه را تحت تأثیر قرار می‌دهند، موانع محیطی نیز مؤثرند
آلتینای، کرومیدها، نورماگامبتووا، آلروادیه و مدان اوغلو ^۵ (۲۰۲۱)	بررسی نقش خلاقیت در ارتباط بین ویژگی‌های شخصیتی و نیت کارآفرینانه	مدل‌سازی معادلات ساختاری (SEM)	ریسک‌پذیری و خلاقیت هنری به‌طور مستقیم نیت کارآفرینانه را تقویت می‌کنند
لوک ^۶ (۲۰۲۱)	بررسی رابطه بین ویژگی‌های شخصیتی و نیت کارآفرینی اجتماعی	تحلیل داده‌های کمی با استفاده از مدل پنج عاملی شخصیت	برون‌گرایی و توافق‌پذیری با نیت کارآفرینی اجتماعی ارتباط مستقیم دارند
هو، ونگ، ژنگ و بین ^۷ (۲۰۱۸)	بررسی ویژگی‌های شخصیتی و نیت کارآفرینی در بین دانشجویان چینی	تحلیل رگرسیون و مدل‌سازی معادلات ساختاری	خلاقیت به‌عنوان واسطه‌ای میان ویژگی‌های شخصیتی و نیت‌های کارآفرینی عمل می‌کند

1. Al-Ghazali, Shah & Sohail

2. Munir, Jianfeng & Ramzan

3. Tranfield, Denyer & Smart

4. Zarnadze, Dika, Çera & Ribeiro

5. Altinay, Kromidha, Nurmagambetova, Alrawadieh & Madanoglu

6. Luc

7. Hu, Wang, Zhang & Bin

جدول ۲. پیشینه تجربی شایستگی‌های شخصیتی کارآفرینان در منابع داخلی

نویسندگان	موضوع پژوهش	روش پژوهش	یافته‌های اصلی
سراج و مطیعی (۱۴۰۲)	تبیین ویژگی‌های شخصیتی کارآفرینان هنری	روایتی (با شناسایی و تحلیل مضامین)	ویژگی‌های شخصیتی اعم از برونگرایی، روان‌رنجوری، سازگاری، با وجدانی، گشودگی به تجربه، کنترل درونی، توفیق طلبی، خلاقیت، ریسک‌پذیری، عزت نفس و خودکارآمدی با عملکرد کارآفرینان در ارتباط است.
ذوالفقاری و قانع یخدان (۱۴۰۲)	فراتحلیل عوامل مؤثر بر کارآفرینی زنان روستایی (پژوهش‌های بازه زمانی ۱۳۹۰-۱۴۰۱)	فراتحلیل کمی به روش نمونه‌گیری هدفمند-غیراحتمالی	عوامل روانی (جسارت ریسک‌پذیری، عزت نفس، احساس کفایت اجتماعی، احساس تبعیض اجتماعی، انگیزه استقلال، نیاز به موفقیت و پیشرفت، مهارت‌های آموزشی، تفکر نوآورانه و خلاقانه)، بر کارآفرینی زنان روستایی تأثیر معناداری داشته است.
خوش‌مرام، شیرین و سیه (۱۴۰۲)	ویژگی‌های شخصیتی و قصد کارآفرینی اجتماعی	توصیفی-همبستگی	ویژگی تجربه‌گرایی و وظیفه‌شناسی بر قصد کارآفرینی اجتماعی صاحبان کسب‌وکارهای مواد غذایی استان ایلام تأثیر مثبت و معناداری داشته است.
سبک‌آرا (۱۴۰۰)	شایستگی‌های کلیدی کارآفرینی	پیمایشی-دلفی	شایستگی‌های خطرپذیری، ابتکار عمل، مسئولیت‌پذیری، پویایی، عیب‌یابی، جست‌وجو و تجزیه و تحلیل اطلاعات، جهت‌دهی نتایج، مدیریت تغییر و کیفیت کار برای کارآفرین شدن باید توسعه یابند.
اسدی و عریضی (۱۴۰۲)	فراتحلیل مطالعات انجام شده پیرامون ویژگی‌های شخصیتی افراد کارآفرین	پیمایشی	ویژگی‌های شخصیتی با کارآفرینی رابطه معنادار وجود دارد. به بیان دقیق‌تر، ویژگی‌های شخصیتی اعم از برون‌گرایی، روان‌رنجوری، سازگاری، با وجدانی، گشودگی به تجربه که براساس نظریه مطرح شده یا کنترل درونی، توفیق طلبی، خلاقیت، ریسک‌پذیری، عزت نفس و خودکارآمدی با عملکرد کارآفرینان در ارتباط است.
پاک‌خصال و سفیری (۱۳۹۸)	بررسی تأثیر ویژگی‌های فردی و اجتماعی زنان کارآفرین بر موفقیت در کارآفرینی	پیمایشی	بین ویژگی‌های فردی - شخصیتی و موفقیت در کارآفرینی، رابطه مستقیم و معناداری وجود دارد. منظور از عوامل فردی، ریسک‌پذیری، عملگرایی، کنترل درونی، توفیق طلبی، سلاست فکری، تحمل ابهام، رویاپردازی و چالش طلبی است.

پژوهش حاضر با ارائه چارچوبی جامع برای شایستگی‌های شخصیتی کارآفرینان و تدوین دسته‌بندی‌های سیستماتیک، به کاهش این شکاف نظری کمک می‌کند. این پژوهش با رویکرد فراترکیب و مرور نظام‌مند، داده‌های موجود را ترکیب کرده و به نتایجی جامع‌تر و کاربردی‌تر دست یافته است که می‌تواند در طراحی و اجرای برنامه‌های آموزشی برای ارتقای شایستگی‌های کارآفرینانه استفاده شود. این چارچوب، به سیاست‌گذاران و نهادهای آموزشی امکان می‌دهد که برنامه‌های

هدفمندتری برای تقویت این شایستگی‌ها طراحی کنند و به این ترتیب به بهبود عملکرد و افزایش احتمال موفقیت کارآفرینان یاری دهند.

روش‌شناسی پژوهش

در این پژوهش، از رویکرد تفسیری، برای تفسیر عمیق داده‌ها و از رویکرد استفاده‌ای، به منظور درک بهتر شایستگی‌های شخصیتی کارآفرینان استفاده شده است. این تحقیق با هدف اکتشاف و فهم اجرا شده و از تحلیل محتوای کیفی به عنوان راهبرد اصلی بهره گرفته است. داده‌ها به صورت اسنادی گردآوری شده و پژوهش به عنوان تک‌روش کیفی اجرا شده است. پژوهش حاضر به منظور پر کردن شکاف موجود در ادبیات، به مرور و طبقه‌بندی نظام‌مند ویژگی‌های شخصیتی، به عنوان شایستگی‌های کارآفرینی پرداخته و تلاش کرده است تا چارچوبی جامع برای شناسایی و طبقه‌بندی این شایستگی‌ها ارائه دهد. جهت‌گیری پژوهش توسعه‌ای بوده و از رویکرد فراترکیب^۱، برای ایجاد یک مرور جامع و دقیق از ادبیات مرتبط استفاده شده است. در این راستا، از روش هفت مرحله‌ای سندلوسکی و باروسو^۲ (۲۰۰۶) بهره گرفته شده است. هفت مرحله این روش عبارت است از: طراحی سؤال‌های پژوهش، بررسی نظام‌مند ادبیات، جست‌وجو و انتخاب منابع مرتبط، استخراج اطلاعات از منابع، تجزیه، تحلیل و ترکیب داده‌های کیفی، کنترل کیفیت داده‌ها، ارائه یافته‌ها. در این فرایند، مقاله‌های علمی منتشرشده در سال‌های اخیر به دقت بررسی و تحلیل شده‌اند تا داده‌های موجود به طور منسجم و هدفمند استخراج شوند. معیارهای استاندارد برای انتخاب و ارزیابی کیفیت مقاله‌های به کار گرفته شده است تا اطمینان حاصل شود که منابع انتخاب‌شده با اهداف پژوهش همخوانی دارند و می‌توانند به شکل‌دهی به چارچوب نظری کمک کنند. هدف اصلی این پژوهش، دستیابی به درک عمیق از شایستگی‌های کلیدی کارآفرینان بر اساس ویژگی‌های شخصیتی است.

مرحله ۱. طراحی سؤال‌های پژوهش

طراحی پرسش‌های پژوهش، یکی از مراحل اساسی در پژوهش‌های کیفی به شمار می‌رود. در این مرحله، با بررسی جامع ادبیات موجود و تحلیل نظریه‌های مرتبط، پرسش‌های اصلی پژوهش شکل گرفتند. پژوهش حاضر به دنبال پاسخ به این پرسش محوری است که شایستگی‌های شخصیتی کارآفرینان از چه مفاهیم اصلی و فرعی‌ای تشکیل می‌شود؟ تنظیم پرسش پژوهش در مرحله اول، به بررسی شاخص‌های چستی مفاهیم، مورد مطالعه، محدودیت زمانی و چگونگی روش به کار رفته نیازمند است (دائی چیان، حجازی، فرجی و یداللهی فارسی، ۱۴۰۳).

برای پاسخ به پرسش محوری پژوهش، چند شاخص کلیدی در کانون توجه قرار گرفت:

- چه چیزی (What): مفاهیم اصلی و فرعی شایستگی‌های شخصیتی کارآفرینان کدام‌اند؟
 - نمونه مطالعه (Who): چه نمونه‌هایی برای دستیابی به این شایستگی‌ها انتخاب شده‌اند؟
 - محدودیت زمانی (When): این شایستگی‌ها در چه بازه زمانی مورد بررسی و جست‌وجو قرار گرفته‌اند؟
 - چگونگی (How): چه روشی برای جمع‌آوری و تحلیل این داده‌ها به کار رفته است؟
- در این مرحله، تلاش شد تا پرسش‌ها به گونه‌ای طراحی شوند که به طور مستقیم، به اهداف پژوهش پاسخ دهند و

امکان تحلیل جامع داده‌ها را فراهم کنند. این شاخص‌ها به‌عنوان مبنای ساختاردهی مطالعه و انتخاب روش‌های پژوهشی استفاده شده‌اند.

مرحله ۲. بررسی نظام‌مند ادبیات

در این مرحله، پژوهش به‌صورت نظام‌مند به بررسی و مرور ادبیات موجود در حوزه شایستگی‌های کارآفرینی و ویژگی‌های شخصیتی پرداخته است. هدف از این مرحله، ایجاد چارچوب نظری مناسب برای شناسایی مفاهیم کلیدی مرتبط با شایستگی‌های کارآفرینی بر اساس ویژگی‌های شخصیتی است.

این فرایند مشتمل است بر مراحل مانند: جست‌وجو، انتخاب و تحلیل سیستماتیک مطالعات مرتبط با شایستگی‌های کارآفرینی و ویژگی‌های شخصیتی. ابتدا، مقاله‌های علمی و مطالعاتی که در پایگاه‌های علمی معتبر، نظیر مانند وب او ساینس^۱، ساینس دایرکت^۲، گوگل اسکالر^۳ و اسکوپوس^۴ منتشر شده‌اند با استفاده از کلمات کلیدی مرتبط با کارآفرینی، شایستگی‌های شخصیتی جست‌وجو شدند.

در این مرحله، مقاله‌هایی که به‌صورت مستقیم یا غیرمستقیم به بررسی شایستگی‌های شخصیتی کارآفرینان پرداخته بودند، شناسایی و انتخاب شدند. سپس، از روش تحلیل محتوای کیفی برای بررسی و ترکیب داده‌های به‌دست‌آمده از این مطالعات استفاده شد. مرور نظام‌مند ادبیات، امکان بررسی جامع و دقیق مقاله‌های علمی مرتبط با موضوع پژوهش را فراهم آورد و به شناسایی مفاهیم اصلی و فرعی شایستگی‌های کارآفرینی بر اساس ویژگی‌های شخصیتی کمک کرد. این مرحله همچنین به شکل‌دهی چارچوب نظری پژوهش کمک کرد و پایه‌ای برای مراحل بعدی تحلیل و ترکیب داده‌ها فراهم آورد.

مرحله ۳. جست‌وجو و انتخاب منابع مرتبط

در این مرحله، برای شناسایی و انتخاب منابع اطلاعاتی، از پایگاه‌های علمی معتبر جست‌وجو با استفاده از کلمات کلیدی مانند «شایستگی‌های کارآفرینی»، «ویژگی‌های شخصیتی» و «کارآفرینی» انجام گرفت تا مطالعات مرتبط با موضوع پژوهش شناسایی شوند. منابع منتخب بر اساس معیارهای کیفیتی، ارتباط با موضوع پژوهش، اعتبار مجله^۵، تعداد ارجاع به مقاله‌ها و هم‌خوانی با موضوع پژوهش ارزیابی شدند. بعضی از معیارهای انتخاب منابع به‌شرح زیر بوده است:

- حوزه پژوهش: مطالعات باید در حوزه کارآفرینی، شایستگی‌های کارآفرینی و ویژگی‌های شخصیتی قرار داشته باشند.
- موضوع پژوهش: تمرکز مطالعات باید بر ارتباط بین کارآفرینی و ویژگی‌های شخصیتی باشد و قابل استفاده در حوزه شایستگی‌ها باشد.
- سطح تحلیل: مطالعات در سطح فردی مدنظر قرار گرفتند.
- نوع انتشار: تنها نشریه‌ها، کتاب‌ها، گزارش‌های معتبر، رساله‌ها و پایان‌نامه‌ها انتخاب شدند و از پایگاه‌های داده آنلاین معتبر، از جمله وب او ساینس، ساینس دایرکت، گوگل اسکالر و اسکوپوس جمع‌آوری شدند.

1. Web of Science
2. Cience Direct
3. Google Scholar
4. Scopus
5. Impact Factor و H-index

- سال انتشار: مطالعات در بازه زمانی ۲۰۱۰ تا نیمه اول ۲۰۲۴ بررسی شدند.
 - زبان: فقط مطالعاتی انتخاب شدند که به زبان انگلیسی بودند.
- در این مرحله، به مرور نظام‌مند ادبیات پرداخته شد و امکان بررسی جامع و دقیق منابع مرتبط را فراهم کرد. مقاله‌هایی که همخوانی بیشتری با موضوع پژوهش داشتند، برای مراحل بعدی تحلیل انتخاب شدند. با بررسی و انجام غربالگری، از بین ۱۱۴ مقاله اولیه، ۶۰ مقاله که از نظر علمی و محتوایی با اهداف پژوهش همخوانی داشتند، برای تحلیل نهایی انتخاب شدند.

جدول ۳. انتخاب نمونه بر اساس معیارها

شناسه	سال	نام نویسنده	شناسه	سال	نام نویسنده
31	2017	Vallerand	1	2024	Puerta Gómez et al.
32	2017	Zhao & Seibert	2	2024	Quas, Alperovych & Le Pendeven
33	2016	Bakker & Demerouti	3	2023	Pennetta, Anglani & Mathews
34	2016	Crant	4	2023	Pranić
35	2016	George, McGahan & Prabhu	5	2021	Howard & Boudreaux
36	2016	McCrae & Costa	6	2021	Kruger & Steyn
37	2016	McCrae & Costa	7	2020	Do, Dadvari & Moslehpour
38	2016	McLain	8	2020	Emueje, Olannye & Olanye
39	2016	Mruk	9	2020	Mearsheimer
40	2016	Pulakos et al.	10	2020	Pepple & Enuoh
41	2016	Rauch & Frese	11	2020	Wahab & Tyasari
42	2015	Amabile & Pratt	12	2019	Deci & Ryan
43	2015	Chatterjee & Das	13	2019	Frese & Gielnik
44	2015	Duckworth & Gross	14	2019	Shepherd
45	2015	Judge & Bono	15	2018	Anderson & Brion
46	2015	Kyndt & Baert	16	2018	Duchek
47	2015	Luthans, Youssef & Avolio	17	2018	Duckworth & Quinn
48	2015	McClelland	18	2018	Fisher, Merlot, & Johnson
49	2015	Meyer & Allen	19	2018	Furnham & Marks
50	2015	Slaughter	20	2018	Shepherd & Patzelt
51	2014	Judge & Bono	21	2018	Silvia
52	2014	Rosenberg	22	2017	Bateman & Crant
53	2014	Zhang, Duysters & Cloudt	23	2017	Duckworth
54	2013	Bandura	24	2017	Hines & Bishop
55	2013	Klein, CooperMolloy & Swanson	25	2017	Kashdan & Steger
56	2013	Seligman	26	2017	Kolb & Kolb
57	2012	Jaradat, Al-Samralie & Jadallah	27	2017	KozlowskiJ & Chao
58	2012	Rotter	28	2017	Leutner et al.
59	2010	Carver & Scheier	29	2017	Locke & Latham
60	2010	Davidson & Vaast	30	2017	Runco

یافته‌های پژوهش

مرحله ۴. استخراج اطلاعات منابع

پس از گزینش نهایی مقاله‌های واجد معیارهای لازم برای ورود به فرایند مرور نظام‌مند، فرایند استخراج و تحلیل اطلاعات از این مقاله‌ها آغاز شد. این فرایند بر اساس سؤال‌های تحقیق انجام گرفت. در این مرحله، به‌منظور پاسخ به پرسش اصلی پژوهش، با بررسی مقاله‌های منتخب، کدهای خام اولیه از متن‌ها استخراج شدند. در این پژوهش در زمینه شایستگی‌های شخصیتی کارآفرینان، ۲۴ کد خام شناسایی شد.

مرحله ۵. تجزیه، تحلیل و ترکیب داده‌های کیفی

در این مرحله با تجزیه، تحلیل و ترکیب داده‌های کیفی به‌دست‌آمده از مقاله‌های منتخب، کدهای خام اولیه استخراج شد و هر یک از این کدها با توجه به مفهوم آن‌ها، در دسته‌های مشابهی طبقه‌بندی شد. به این ترتیب، کدهای نهایی پژوهش در سطحی انتزاعی‌تری شکل گرفتند. در این پژوهش ۲۴ کد خام شناسایی شده در زمینه شایستگی‌های شخصیتی کارآفرینان، در قالب ۶ کد نهایی شناسایی شد. در جدول ۴ کدهای خام و نهایی شناسایی شده در خصوص شایستگی‌های شخصیتی کارآفرینان، نمایش داده شده است.

جدول ۴. نتایج کدگذاری

کدهای نهایی	کدهای خام	شناسه مقاله‌های مرتبط	فراوانی
ویژگی‌های شخصیتی انگیزاننده	پیشرفت گرایی	۱۲، ۱۳، ۱۴، ۱۶، ۱۷، ۱۸، ۲۲، ۲۳، ۲۹، ۳۱، ۳۲، ۴۴	۱۱
	استقلال طلبی	۶، ۷، ۸، ۱۶، ۱۷، ۱۸، ۲۳، ۲۹، ۳۲، ۴۱، ۴۵	۹
	قدرت طلبی	۵، ۶، ۸، ۱۵، ۱۹، ۲۲، ۲۵، ۲۷، ۲۹، ۳۲، ۳۳، ۴۱	۱۳
	رقابت طلبی	۶، ۱۲، ۱۴، ۱۶، ۲۰، ۲۲، ۲۳، ۲۵، ۲۸، ۲۹، ۳۰، ۳۲، ۴۶	۱۳
	ریسک‌پذیری	۱، ۳، ۵، ۷، ۸، ۱۰، ۱۱، ۱۲، ۱۳، ۱۴، ۱۵، ۱۶، ۱۷، ۱۸، ۲۲، ۲۸، ۲۹، ۳۲، ۳۳، ۴۱، ۴۳، ۴۴	۲۱
ویژگی‌های شخصیتی پویایی و اشتیاق	خودانگیزگی	۶، ۸، ۹، ۱۰، ۱۳، ۱۶، ۱۷، ۱۸، ۲۰، ۲۲، ۲۳، ۲۸، ۲۹، ۳۲، ۴۱	۱۶
	انرژی و شور	۳، ۴، ۷، ۹، ۱۱، ۱۳، ۱۵، ۱۶، ۱۷، ۱۸، ۲۲، ۲۳، ۲۴، ۲۹، ۳۲، ۴۴	۱۵
	اعتماد به نفس	۶، ۷، ۸، ۱۱، ۱۵، ۱۹، ۲۲، ۲۳، ۲۴، ۲۸، ۲۹، ۳۱، ۳۲، ۴۱	۱۴
	خودپنداره مثبت	۲۵، ۲۹، ۳۹، ۴۱، ۴۵، ۴۷	۶
	خوش‌بینی	۱۲، ۲۹، ۴۴، ۴۷	۴
	پیشگامی	۶، ۲۳، ۲۵، ۲۸، ۴۱	۵
	اشتیاق به یادگیری	۱۹، ۲۶، ۳۵، ۴۵، ۴۷	۵
	پشتکار	۲۲، ۲۳، ۲۸، ۳۰، ۴۱، ۴۴	۶
ویژگی‌های شخصیتی مسئولیت‌پذیری	تعهد	۱۶، ۱۷، ۱۸، ۳۱، ۴۲، ۴۹	۴
	عملگرایی	۱۵، ۲۷، ۳۳، ۴۱، ۴۵	۵

کدهای نهایی	کدهای خام	شناسه مقاله‌های مرتبط	فراوانی
ویژگی‌های شخصیتی پایداری	استقامت	۴۱، ۲۹، ۲۵، ۱۹، ۱۸، ۱۷، ۱۶	۴
	مرکز کنترل درونی	۴۷، ۴۱، ۲۹، ۱۳، ۱۲، ۵	۷
	تاب‌آوری	۴۵، ۴۱، ۳۲، ۲۹، ۲۵، ۱۹، ۱۸، ۱۷، ۱۶، ۶	۷
ویژگی شخصیتی انعطاف‌پذیری	تطبیق‌پذیری	۴۷، ۳۲، ۲۸، ۲۶، ۱۹، ۱۵، ۷	۷
	پذیرش تجربیات جدید	۳۱، ۲۶، ۲۳، ۱۹، ۱۵	۵
ویژگی‌های شخصیتی شناختی	کنجکاوی	۳۲، ۲۷، ۲۵، ۲۲، ۱۹	۵
	خلاقیت	۳۲، ۳۰، ۲۹، ۲۱، ۱۸، ۱۷، ۱۵	۶
	تحمل ابهام	۴۱، ۳۲، ۲۹، ۲۵، ۱۹، ۶	۶
	دوراندیشی	۴۷، ۳۳، ۲۹، ۲۴	۴

مرحله ۶. کنترل کیفیت

در این پژوهش، به‌منظور اطمینان از صحت و اعتبار مفاهیم استخراج‌شده، از نظر خبرگان در حوزه موضوع پژوهش بهره برده شد. به‌منظور محاسبه سطح توافق بین این خبرگان، از ضریب کاپای کوهن مطابق با رابطه استفاده شد. این ضریب، میزان توافق بین تحلیلگران را در رابطه با موضوع پژوهش اندازه‌گیری می‌کند.

$$\text{رابطه ۱)} \quad \text{kappa} = \frac{Po - Pe}{1 - Pe}$$

طبق رابطه ۱، مقدار Po نشان‌دهنده توافق مشاهده‌شده و Pe نشان‌دهنده توافق مورد انتظار است. این ضریب در بازه‌ای از صفر تا یک قرار می‌گیرد. نزدیک بودن مقدار ضریب کاپا به یک، نشان‌دهنده توافق و هماهنگی زیاد میان تحلیلگران است، در حالی که نزدیک بودن آن به صفر، به عدم توافق آن‌ها اشاره دارد (خلعتبری، یزدانی و عسگری، ۱۴۰۳). در این پژوهش، مقدار کاپای کوهن که از مقایسه امتیازهای داده‌شده تحلیلگران به‌دست آمد، برابر با ۰/۸۵۱ بود که این عدد نشان‌دهنده توافق قوی بین تحلیلگران است. این مقدار بالای ضریب کاپا بر پایداری و اعتمادپذیری نتایج و یافته‌های پژوهش دلالت دارد.

مرحله ۷. ارائه یافته‌ها در قالب نمودار

در این مرحله، نتایج نهایی حاصل از مراحل مختلف پژوهش به شکلی روشن، منطقی و معتبر ارائه می‌شوند. برای افزایش وضوح و تسهیل درک یافته‌ها، معمولاً از جداول و نمودارها برای نمایش داده‌ها استفاده می‌شود. این شیوه ارائه، یکی از روش‌های بسیار رایج و مؤثر در مطالعات علمی است (یزدانی، زارع و حدپور سراج، ۱۴۰۰).

در پژوهش حاضر، ویژگی‌های شخصیتی شناسایی‌شده که به‌عنوان شایستگی‌های کلیدی در کارآفرینی مطرح شدند، در قالب شش طبقه اصلی دسته‌بندی شدند: ویژگی‌های انگیزاننده، پویایی و اشتیاق، مسئولیت‌پذیری، پایداری، انعطاف‌پذیری و شناختی. شکل ۱ یافته‌های پژوهش را در قالب تصویر به نمایش گذاشته است. این شکل هر یک از این دسته‌ها و ارتباط آن‌ها با شایستگی‌های کارآفرینی را به وضوح نشان می‌دهد. این روش ارائه به تحلیلگران و مخاطبان پژوهش امکان می‌دهد که به درک بهتری از شایستگی‌های شخصیتی کارآفرینان دست یابند.

شکل ۱. چارچوب شایستگی‌های شخصیتی کارآفرینان

در ادامه، به تشریح شایستگی‌های شخصیتی کارآفرینان شناسایی شده که در ساخت چارچوب اصلی این تحقیق به کار گرفته شده‌اند، پرداخته می‌شود.

ویژگی‌های شخصیتی انگیزاننده

ویژگی‌های شخصیتی انگیزاننده به کارآفرینان کمک می‌کنند تا با انگیزه قوی و تلاش مستمر، به دنبال فرصت‌های جدید باشند و در مواجهه با چالش‌ها و موانع مقاومت کنند. این ویژگی‌ها باعث می‌شوند که کارآفرینان به دنبال بهبود مستمر و دستیابی به اهداف بلندمدت باشند (مک‌کلند^۱، ۱۹۶۱؛ کالینز، هنجس و لاک^۲، ۲۰۰۴). این دسته، پنج مفهوم پیشرفت‌گرایی، استقلال‌طلبی، قدرت‌طلبی، رقابت‌طلبی و ریسک‌پذیری را شامل می‌شود:

- **پیشرفت‌گرایی^۳:** پیشرفت‌گرایی به تمایل فرد برای دستیابی به استانداردهای عالی‌تر و موفقیت‌های فردی اشاره دارد (مک‌کلند، ۱۹۶۱). این ویژگی افزایش انگیزه و تلاش کارآفرینان برای بهبود مستمر و دستیابی به اهداف بلندمدت را باعث می‌شود (کالینز و همکاران، ۲۰۰۴).

1. McClelland

2. Collins, Hanges & Locke

3. Achievement Orientation

- **استقلال طلبی^۱:** استقلال طلبی به تمایل فرد برای انجام کارها به صورت مستقل و بدون وابستگی به دیگران اشاره دارد. این ویژگی در کارآفرینی اهمیت دارد؛ زیرا کارآفرینان باید قادر به اتخاذ تصمیمات مستقل و حل مسائل به طور مستقل باشند (راوخ و فریزه، ۲۰۰۷).
- **قدرت طلبی^۲:** قدرت طلبی به تمایل فرد برای کسب و نگهداشتن قدرت و تأثیرگذاری بر دیگران اشاره دارد. در کارآفرینی، این ویژگی می‌تواند به کارآفرینان کمک کند تا نقش رهبری را بپذیرند و توانایی‌های خود را برای مدیریت منابع و تیم‌های کاری به کار گیرند (مک‌کللند، ۱۹۶۱).
- **رقابت طلبی^۳:** رقابت طلبی به تمایل فرد برای رقابت با دیگران و دستیابی به برتری اشاره دارد. این ویژگی می‌تواند به کارآفرینان کمک کند تا در بازارهای رقابتی موفق شوند و انگیزه قوی‌ای برای بهبود و نوآوری داشته باشند (بام، لاک و اسمیت^۴، ۲۰۰۱).
- **ریسک‌پذیری^۵:** ریسک‌پذیری به تمایل فرد برای پذیرش ریسک‌های معقول و مواجهه با عدم قطعیت‌ها اشاره دارد. این ویژگی برای کارآفرینان حیاتی است؛ زیرا آن‌ها باید بتوانند تصمیم‌هایی را بگیرند که ممکن است نتایج پیش‌بینی نشده داشته باشد (مک‌کللند، ۱۹۶۱).

ویژگی‌های شخصیتی پویایی و اشتیاق

- پویایی و اشتیاق به انرژی و شور فرد برای انجام کارها اشاره دارد. این ویژگی‌ها به کارآفرینان کمک می‌کنند تا با انرژی و انگیزه قوی، به دنبال فرصت‌های جدید باشند و تیم‌های کاری خود را نیز به حرکت درآورند. این ویژگی‌ها به افزایش بهره‌وری و نوآوری در کسب و کارها منجر می‌شوند (بام و همکاران، ۲۰۰۱؛ لاک و لاتام^۶، ۲۰۰۲). این دسته مشتمل است بر ۸ مفهوم خودانگیختگی، انرژی و شور، اعتمادبه‌نفس، خودپنداره مثبت، خوش‌بینی، پیشگامی و اشتیاق به یادگیری به شرح زیر:
- **خودانگیختگی^۷:** خودانگیختگی به توانایی فرد برای ایجاد انگیزه درونی برای دستیابی به اهداف و انجام کارها اشاره دارد. این ویژگی در کارآفرینی مهم است؛ زیرا کارآفرینان نیاز دارند که خودشان را به حرکت درآورند و به سمت اهداف خود پیش بروند (لاک و لاتام، ۲۰۰۲).
 - **انرژی و شور^۸:** انرژی و شور به سطح بالای انرژی و اشتیاق فرد، برای انجام کارها اشاره دارد. کارآفرینان با این ویژگی معمولاً فعال و پرانرژی هستند و توانایی ایجاد انگیزه در دیگران را دارند (بام و همکاران، ۲۰۰۱).
 - **اعتمادبه‌نفس^۹:** اعتمادبه‌نفس به باور فرد به توانایی‌های خود برای انجام موفق کارها اشاره دارد. این ویژگی به کارآفرینان کمک می‌کند تا در مواجهه با چالش‌ها و موانع اعتمادبه‌نفس داشته باشند و به اهداف خود برسند (مک‌کللند، ۱۹۶۱).

1. Independence
2. Power Orientation
3. Competitiveness
4. Baum, Locke & Smith
5. Risk-taking
6. Locke & Latham
7. Self-motivation
8. Energy and Enthusiasm
9. Self-confidence

- **خودپنداره مثبت^۱:** خودپنداره مثبت به دیدگاه مثبت فرد به خود و توانایی‌هایش اشاره دارد. این ویژگی به کارآفرینان کمک می‌کند تا خود را افرادی با قابلیت‌های عالی و شایسته ببینند و به دنبال فرصت‌های جدید باشند (لاک و لاتام، ۲۰۰۲).
- **خوش‌بینی^۲:** خوش‌بینی به نگرش مثبت فرد به آینده و انتظار نتایج مثبت اشاره دارد. این ویژگی می‌تواند به کارآفرینان کمک کند تا در مواجهه با مشکلات و شکست‌ها امیدوار بمانند و به تلاش‌های خود ادامه بدهند (کارور و شیر، ۲۰۱۰).
- **پیشگامی^۳:** پیشگامی به تمایل فرد برای اقدام قبل از وقوع مسائل و پیش‌بینی نیازها اشاره دارد. این ویژگی به کارآفرینان کمک می‌کند تا فرصت‌ها را پیش‌بینی کنند و به سرعت به تغییرات پاسخ دهند (کرانت، ۲۰۱۶).
- **اشتیاق به یادگیری^۴:** اشتیاق به یادگیری به تمایل فرد برای یادگیری مداوم و کسب دانش جدید اشاره دارد. این ویژگی برای کارآفرینان مهم است؛ زیرا آن‌ها نیاز دارند که خود را با دانش و مهارت‌های جدید به‌روز نگه دارند (دسی و رایان، ۲۰۰۸).

ویژگی‌های شخصیتی مسئولیت‌پذیری

مسئولیت‌پذیری به تمایل فرد برای پذیرش مسئولیت‌ها و انجام وظایف به بهترین شکل ممکن اشاره دارد. این ویژگی به کارآفرینان کمک می‌کند تا با دقت و تعهد به دنبال دستیابی به اهداف خود باشند و در مواجهه با مشکلات و چالش‌ها مسئولیت‌پذیر باشند (مایر و آلن^۵، ۱۹۹۱؛ مک‌کلند، ۱۹۶۱). این دسته سه مفهوم پشتکار، تعهد و عملگرایی را شامل می‌شود:

- **پشتکار^۶:** پشتکار به توانایی فرد برای پایداری و ادامه دادن به تلاش‌ها حتی در مواجهه با موانع و شکست‌ها اشاره دارد. این ویژگی برای کارآفرینان حیاتی است زیرا آن‌ها باید بتوانند به تلاش‌های خود ادامه دهند و از شکست‌ها به عنوان فرصت‌های یادگیری استفاده کنند (داک‌ورث^۷، ۲۰۱۶).
- **تعهد^۸:** تعهد به میزان پایداری فرد به اهداف و مسئولیت‌هایش اشاره دارد. این ویژگی به کارآفرینان کمک می‌کند تا با تمرکز و پایداری به دنبال دستیابی به اهداف خود باشند (مایر و آلن، ۱۹۹۱).
- **عملگرایی^۹:** عملگرایی به توانایی فرد برای تمرکز بر نتایج عملی و کاربردی اشاره دارد. این ویژگی به کارآفرینان کمک می‌کند تا تصمیم‌های کارآمد و واقع‌گرایانه بگیرند و به دنبال راه‌حل‌های عملی برای مشکلات باشند (راوخ و فریزه، ۲۰۰۷).

-
1. Positive Self-concept
 2. Optimism
 3. Carver & Scheier
 4. Proactiveness
 5. Crant
 6. Eagerness to Learn
 7. Deci & Ryan
 8. Meyer & Allen
 9. Perseverance
 10. Duckworth
 11. Commitment
 12. Pragmatism

ویژگی‌های شخصیتی پایداری

پایداری در کارآفرینی به عنوان توانایی یک فرد برای بازگشت به وضعیت عادی پس از مواجهه با چالش‌ها، شکست‌ها و بحران‌ها تعریف می‌شود. این ویژگی شامل ظرفیت کارآفرینان برای حفظ انگیزه و ادامه مسیر در شرایط سخت و متغیر است. پایداری نه تنها شامل توانایی فیزیکی و روانی برای مقابله با استرس‌ها و ضربه‌های روحی می‌شود، بلکه به سطحی از خودباوری و تعهد به اهداف اشاره دارد که فرد را قادر می‌سازد تا در برابر ناملایمات مقاوم باشد و بهبود یابد (فیشر، ماریز و لوبو^۱، ۲۰۱۴؛ آيالا و مانزانو^۲، ۲۰۱۴). این دسته سه مفهوم استقامت، مرکز کنترل درونی و تاب‌آوری را پوشش می‌دهد:

- **استقامت^۳:** استقامت به توانایی فرد برای بازگشت به حالت عادی پس از مواجهه با مشکلات و استرس‌ها اشاره دارد. این ویژگی به کارآفرینان کمک می‌کند تا در برابر فشارها و ناملایمات مقاوم باشند (فردریکسون^۴، ۲۰۰۱).
- **مرکز کنترل درونی^۵:** مرکز کنترل درونی به باور فرد به این که می‌تواند بر نتایج زندگی‌اش تأثیر بگذارد اشاره دارد. این ویژگی به کارآفرینان کمک می‌کند تا خود را مسئول موفقیت‌ها و شکست‌هایشان بدانند و به دنبال کنترل و مدیریت شرایط باشند (روتر^۶، ۱۹۶۶).
- **تاب‌آوری^۷:** تاب‌آوری به توانایی فرد برای مقابله با مشکلات و بازگشت به حالت عادی پس از مواجهه با استرس‌ها اشاره دارد. این ویژگی به کارآفرینان کمک می‌کند تا در برابر فشارها و ناملایمات مقاوم باشند (فردریکسون، ۲۰۰۱؛ فیشر، مرلو و جانسون^۸، ۲۰۱۸؛ دوچک^۹، ۲۰۱۸).

ویژگی‌های شخصیتی انعطاف‌پذیری

انعطاف‌پذیری به توانایی فرد برای سازگاری با شرایط جدید و تغییرات اشاره دارد. این ویژگی به کارآفرینان کمک می‌کند تا در محیط‌های پویا و متغیر موفق شوند و بتوانند به سرعت به تغییرات بازار و نیازهای مشتریان پاسخ دهند (مک‌کری و کاستا^{۱۰}، ۱۹۹۷). این دسته مشتمل است بر دو مفهوم تطبیق‌پذیری و پذیرش تجربه‌های جدید:

- **تطبیق‌پذیری^{۱۱}:** تطبیق‌پذیری به توانایی فرد برای سازگاری با شرایط جدید و تغییرات اشاره دارد. این ویژگی به کارآفرینان کمک می‌کند تا در محیط‌های پویا و متغیر موفق شوند.
- **پذیرش تجربه‌های جدید^{۱۲}:** پذیرش تجربه‌های جدید به تمایل فرد برای تجربه کردن چیزهای جدید و پذیرفتن ایده‌های نو اشاره دارد. این ویژگی به کارآفرینان کمک می‌کند تا خلاق باشند و به دنبال نوآوری در کسب‌وکار خود باشند (مک‌کری و کاستا، ۱۹۹۷).

1. Fisher, Maritz & Lobo
 2. Ayala & Manzano
 3. Resilience
 4. Fredrickson
 5. Internal Locus of Control
 6. Rotter
 7. Resilience
 8. Fisher, Merlot, & Johnson
 9. Ducheck
 10. McCrae & Costa
 11. Adaptability
 12. Acceptance of new experiences

ویژگی‌های شخصیتی شناختی

ویژگی‌های شناختی شامل توانایی‌های ذهنی و فکری فرد برای حل مسائل، تصمیم‌گیری و یادگیری است. این ویژگی‌ها به کارآفرینان کمک می‌کنند تا با تحلیل دقیق و برنامه‌ریزی منطقی، تصمیم‌های بهتری بگیرند و بتوانند به دنبال نوآوری و بهبود فرایندها باشند (کاشدان و استگر^۱، ۲۰۰۷). این دسته شامل چهار مفهوم کنجکاوی، خلاقیت، تحمل ابهام و دوراندیشی است:

- **کنجکاوی^۲:** کنجکاوی به تمایل فرد برای کشف و یادگیری چیزهای جدید اشاره دارد. این ویژگی به کارآفرینان کمک می‌کند تا همواره به دنبال فرصت‌ها و دانش جدید باشند (کاشدان و استگر، ۲۰۰۷).
- **خلاقیت^۳:** خلاقیت به توانایی فرد برای ایجاد ایده‌های جدید و نوآورانه اشاره دارد. این ویژگی به کارآفرینان کمک می‌کند تا راه‌حل‌های جدید و متمایزی برای مشکلات پیدا کنند و محصولات یا خدمات نوآورانه ارائه دهند (آماییل، ۱۹۹۶).
- **تحمل ابهام^۴:** تحمل ابهام به توانایی فرد برای مقابله با شرایط نامشخص و مبهم اشاره دارد. این ویژگی به کارآفرینان کمک می‌کند تا در مواجهه با عدم قطعیت‌ها و تغییرات موفق باشند (بونیللا^۵، ۲۰۲۱).
- **دوراندیشی^۶:** دوراندیشی به توانایی فرد برای پیش‌بینی روندها و نیازهای آینده اشاره دارد. این ویژگی به کارآفرینان کمک می‌کند تا استراتژی‌های بلندمدت و کارآمدی برای کسب‌وکار خود تدوین کنند (هینس و بیشاپ^۷، ۲۰۰۶).

بحث و نتیجه‌گیری

در مقایسه با پژوهش‌های پیشین، این پژوهش برای شناسایی و دسته‌بندی شایستگی‌های کارآفرینی بر اساس ویژگی‌های شخصیتی گامی فراتر برداشته است. بسیاری از مطالعات گذشته بر ویژگی‌های فردی و شخصیتی کارآفرینان تمرکز داشتند، اما به ندرت آن‌ها را به عنوان شایستگی‌های خاص کارآفرینی شناسایی و دسته‌بندی کرده‌اند. برای مثال، پژوهش جوادفرد و همکاران (۱۳۹۹)، شایستگی‌های کارآفرینی بیشتر بر مهارت‌های فنی و مدیریتی مانند تصمیم‌گیری، حل مسئله و تفکر انتقادی متمرکز بود؛ در حالی که در این پژوهش، به شایستگی‌های شخصیتی نظیر پویایی، مسئولیت‌پذیری و تاب‌آوری توجه بیشتری شده است. همچنین، عابدی‌نیا و همکاران (۱۴۰۰) در مدل خود به پنج مقوله از شایستگی‌های کارآفرینی، از جمله دانش، مهارت و توانایی‌های فردی پرداخته‌اند. پژوهش حاضر، در حالی که برخی از مفاهیم مشابه را در خود جای داده، یک چارچوب جامع‌تر ارائه داده است که به طور خاص بر ویژگی‌های شخصیتی تمرکز دارد. برخلاف پژوهش‌های عابدی‌نیا و همکاران که بیشتر بر شایستگی‌های فنی و مدیریتی تأکید داشته‌اند، این پژوهش نشان داده است که ویژگی‌های شخصیتی مانند ریسک‌پذیری، پیشرفت‌گرایی و خلاقیت، به طور مستقیم به موفقیت کارآفرینان در مواجهه با چالش‌ها و فرصت‌ها

-
1. Kashdan & Steger
 2. Curiosity
 3. Creativity
 4. Tolerance for Ambiguity
 5. Bonilla
 6. Foresight
 7. Hines & Bishop

مرتبط هستند. علاوه بر این، پژوهش مزروعی نصرآبادی و شریفی (۱۴۰۱) نیز به اهمیت ویژگی‌های شخصیتی مانند تحمل ابهام و خلاقیت در موفقیت شغلی کارآفرینان اشاره کرده است، اما در مقایسه با پژوهش حاضر، به جزئیات دقیق‌تر و به تحلیل جامع‌تری از تعامل این ویژگی‌ها با عملکرد و نوآوری در کارآفرینی پرداخته نشده است. پژوهش حاضر، ضمن تأیید این یافته‌ها، بر دسته‌بندی جامع شایستگی‌های شخصیتی و اهمیت آن‌ها در ایجاد و توسعه چارچوب‌های آموزشی و حمایتی برای کارآفرینان تأکید بیشتری دارد. بنابراین، در حالی که مطالعات پیشین بیشتر بر جنبه‌های فنی، مدیریتی و عملکردی شایستگی‌های کارآفرینی متمرکز بوده‌اند، این پژوهش با ارائه یک چارچوب جامع‌تر و تمرکز بر ویژگی‌های شخصیتی، به عنوان شایستگی‌های اساسی کارآفرینی، نسبت به مطالعات قبلی رویکرد نوآورانه و تکمیل‌کننده‌ای ارائه کرده است. این چارچوب می‌تواند به بهبود برنامه‌های آموزشی، راهبردهای توسعه‌ای و سیاست‌گذاری‌های حمایتی در زمینه کارآفرینی کمک کند و به کارآفرینان ابزارهایی برای مقابله با چالش‌ها و بهره‌برداری از فرصت‌ها ارائه دهد.

این پژوهش با هدف شناسایی و دسته‌بندی ویژگی‌های شخصیتی که به عنوان شایستگی‌های کارآفرینی شناخته می‌شوند، با استفاده از رویکرد تحلیل محتوای کیفی انجام شده است. در این راستا، پس از بررسی و تحلیل ۶۰ مقاله معتبر منتشر شده بین سال‌های ۲۰۱۰ تا ۲۰۲۴، در نهایت، ۱۲۰ مفهوم اولیه و ۲۴ مفهوم اصلی شناسایی و در شش دسته کلی دسته‌بندی شد: ویژگی‌های انگیزاننده، پویایی و اشتیاق، مسئولیت‌پذیری، پایداری، انعطاف‌پذیری و شناختی. هر یک از این دسته‌ها شامل مفاهیم و زیرمجموعه‌های خاص خود هستند که به‌طور مستقیم بر موفقیت و عملکرد کارآفرینان تأثیر می‌گذارند.

ویژگی‌های انگیزاننده به عنوان نیروی محرکه اصلی در کارآفرینی، به کارآفرینان کمک می‌کند تا با انگیزه قوی و اعتمادبه‌نفس بیشتر، به دنبال دستیابی به اهداف بلندمدت خود باشند. این ویژگی‌ها نه تنها محرک اصلی تلاش‌های مداوم کارآفرینان هستند، بلکه به آن‌ها جسارت می‌بخشند تا در مواجهه با چالش‌ها و موانع، راه خود را با پشتکار ادامه دهند. از میان مهم‌ترین ویژگی‌های انگیزاننده، می‌توان به پیشرفت‌گرایی و ریسک‌پذیری اشاره کرد که به عنوان پایه‌های اساسی موفقیت در کارآفرینی شناخته می‌شوند. پیشرفت‌گرایی باعث می‌شود که کارآفرینان همواره به دنبال بهبود مستمر و رسیدن به استانداردهای بالاتر باشند، در حالی که ریسک‌پذیری به آن‌ها اجازه می‌دهد تا با عدم قطعیت‌ها و چالش‌های ناشناخته مواجه شوند و در عین حال، تصمیمات جسورانه بگیرند. این ویژگی‌ها نه تنها در مقابله با مشکلات مؤثرند، بلکه کارآفرینان را قادر می‌سازند تا به نوآوری بپردازند و فرصت‌های جدید را کشف کنند. در نتیجه، ویژگی‌های انگیزاننده به عنوان محرک‌های اصلی تلاش مستمر و موفقیت بلندمدت کارآفرینان عمل می‌کنند.

ویژگی‌های پویایی و اشتیاق، در ایجاد و حفظ انرژی و انگیزه در کارآفرینان نقش کلیدی ایفا می‌کنند. این ویژگی‌ها به کارآفرینان امکان می‌دهند که با روحیه‌ای پُرانرژی و انگیزه قوی، به سمت فرصت‌های جدید حرکت کنند و به بهترین شکل از پتانسیل‌های خود بهره‌برداری کنند. پویایی و اشتیاق، شامل خودآگاهی‌بخشی و سطح بالای انرژی است که به کارآفرینان کمک می‌کند تا در مواجهه با چالش‌های متعدد، همچنان به پیشبرد کسب‌وکار خود ادامه دهند. این ویژگی‌ها به آن‌ها اجازه می‌دهد تا نه تنها در کارهای شخصی خود پُر تحرک باشند، بلکه تیم‌هایشان را نیز به حرکت درآورند و آن‌ها را برای دستیابی به اهداف مشترک هدایت کنند. با داشتن این ویژگی‌ها، کارآفرینان توانایی بیشتری در نوآوری و خلاقیت دارند؛ زیرا انگیزه و شور آن‌ها باعث می‌شود که همواره به دنبال راه‌حل‌های جدید و فرصت‌های نوظهور باشند. این ویژگی‌ها به‌ویژه در

محیط‌های پویا و در شرایطی که تغییرات سریع رخ می‌دهد، اهمیت بیشتری پیدا می‌کنند؛ زیرا به کارآفرینان کمک می‌کنند تا با سرعت و انعطاف‌پذیری بیشتری به تغییرات پاسخ دهند.

ویژگی‌های مسئولیت‌پذیری به کارآفرینان این امکان را می‌دهند که در شرایط سخت و پیچیده، تعهد و تمرکز خود را حفظ کرده و به سوی موفقیت حرکت کنند. این ویژگی‌ها، شامل مفاهیمی مانند پشتکار و تعهد، به‌عنوان یکی از ارکان کلیدی در مسیر کارآفرینی شناخته می‌شوند. کارآفرینانی که از این ویژگی‌ها برخوردارند، در مواجهه با مشکلات و چالش‌های پیش‌بینی‌نشده، با دقت و مسئولیت‌پذیری عمل می‌کنند و به اهداف خود پایبند می‌مانند. پشتکار به‌عنوان عاملی برای مقاومت در برابر موانع، نقشی حیاتی در موفقیت کارآفرینان دارد. این ویژگی باعث می‌شود که کارآفرینان حتی در مواجهه با شکست‌های موقتی، تلاش خود را متوقف نکنند و مسیر خود را ادامه دهند. همچنین، تعهد به اهداف بلندمدت، کارآفرینان را قادر می‌سازد تا در سخت‌ترین شرایط نیز با تمرکز و پایداری به دنبال راه‌حل‌های عملی باشند و برای دستیابی به اهداف خود تصمیم‌های مؤثری بگیرند. این ویژگی‌ها نه تنها به کارآفرینان کمک می‌کند تا در مقابله با چالش‌ها موفق باشند، بلکه به آن‌ها قدرت می‌دهد که تصمیم‌های کاربردی و عمل‌گرایانه بگیرند و به دنبال اجرای راه‌حل‌های عملی برای مشکلات باشند. ویژگی‌های شخصیتی پایداری به کارآفرینان این توانایی را می‌دهد که در برابر ناملایمات و چالش‌ها، با مقاومت و پایداری به مسیر خود ادامه دهند. این ویژگی‌ها برای حفظ انگیزه و تلاش مستمر در مسیر کارآفرینی بسیار ضروری هستند. استقامت، مرکز کنترل درونی و تاب‌آوری به‌عنوان سه عنصر کلیدی در این دسته، به کارآفرینان کمک می‌کنند تا با قدرت بیشتری در مسیر موفقیت گام بردارند. استقامت، توانایی کارآفرینان را در مواجهه با سختی‌ها و مشکلات پیش‌بینی‌نشده افزایش می‌دهد و آن‌ها را قادر می‌سازد که در برابر فشارها مقاوم باشند و در شرایط بحران تصمیمات مؤثر بگیرند. مرکز کنترل درونی نیز به آن‌ها اعتمادبه‌نفس می‌بخشد تا بتوانند نتایج کارهای خود را کنترل کنند و مسئولیت آن‌ها را بپذیرند. این ویژگی به کارآفرینان کمک می‌کند تا با اطمینان بیشتری شرایط را مدیریت کنند و به رشد پایدار در کسب‌وکار خود دست یابند. تاب‌آوری، به‌معنای توانایی بازگشت به وضعیت عادی پس از شکست یا بحران، به کارآفرینان این قابلیت را می‌دهد که با ذهنیتی مثبت به راه خود ادامه دهند. تاب‌آوری در شرایط پُر تنش و تغییرات سریع اهمیت بیشتری پیدا می‌کند؛ زیرا کارآفرینان را قادر می‌سازد تا به سرعت خود را با تغییرات محیطی و چالش‌های پیش‌رو وفق دهند و به مسیر موفقیت بازگردند. این ویژگی‌ها بیشتر در محیط‌های پویا و پُربریسی که تغییرات سریع و غیرمنتظره رخ می‌دهد، به کارآفرینان کمک می‌کند تا در مقابله با بحران‌ها موفق‌تر عمل کنند و با حفظ استقامت و تاب‌آوری، همچنان به پیشرفت ادامه دهند.

ویژگی‌های شخصیتی انعطاف‌پذیری، یکی از شایستگی‌های حیاتی کارآفرینان است که به آن‌ها اجازه می‌دهد تا در مواجهه با تغییرات سریع و شرایط نامطمئن بازار، به‌خوبی سازگار شوند. این ویژگی، توانایی کارآفرینان را برای پاسخ به تغییرات و نوآوری در شرایط جدید تقویت می‌کند. در واقع، انعطاف‌پذیری به کارآفرینان کمک می‌کند تا با شرایط مختلف سازگار شوند و بهترین واکنش‌ها را در مواجهه با نااطمینانی‌ها و تغییرات غیرمنتظره از خود نشان دهند. یکی از ویژگی‌های کلیدی در این دسته، پذیرش تجربه‌های جدید است. این ویژگی به کارآفرینان اجازه می‌دهد تا ایده‌های نو و روش‌های خلاقانه را بپذیرند و از آن‌ها برای نوآوری و پیشرفت در کسب‌وکار خود بهره‌برداری کنند. پذیرش تجربیات جدید باعث می‌شود که کارآفرینان همواره به دنبال فرصت‌ها و راه‌کارهای جدید باشند و از تغییرات به‌عنوان فرصتی برای رشد استفاده کنند. انعطاف‌پذیری همچنین کارآفرینان را قادر می‌سازد که در محیط‌های متغیر و نامطمئن به نوآوری و خلاقیت ادامه

دهند؛ زیرا آن‌ها با آمادگی ذهنی برای مواجهه با ریسک‌های جدید و فرصت‌های نو، به سازگاری با شرایط جدید عادت کرده‌اند. این ویژگی در محیط‌های پیچیده و پویا که تغییرات مداوم و سریع رخ می‌دهد، اهمیت بیشتری پیدا می‌کند؛ زیرا به کارآفرینان اجازه می‌دهد تا به سرعت به تغییرات واکنش نشان دهند و از فرصت‌های پدید آمده به نفع کسب‌وکار خود بهره ببرند.

ویژگی‌های شناختی نظیر خلاقیت، کنجکاوی و تحمل ابهام، به کارآفرینان این امکان را می‌دهند که با تحلیل دقیق و تصمیم‌گیری‌های استراتژیک، به نوآوری‌های خلاقانه در کسب‌وکار خود بپردازند. این ویژگی‌ها به کارآفرینان کمک می‌کنند تا در مواجهه با مشکلات و شرایط نامعلوم، از راه‌حل‌های نوآورانه بهره‌برند و مسیرهای جدیدی را برای توسعه و پیشرفت پیدا کنند. خلاقیت یکی از جنبه‌های بسیار مهم ویژگی‌های شناختی است که به کارآفرینان اجازه می‌دهد تا ایده‌های نو و محصولات یا خدمات جدید را به بازار عرضه کنند. با بهره‌گیری از خلاقیت، کارآفرینان می‌توانند مزیت رقابتی ایجاد کنند و خود را از رقبا متمایز کنند. کنجکاوی نیز باعث می‌شود که کارآفرینان همواره به دنبال یادگیری و کشف چیزهای جدید باشند که این امر به آن‌ها کمک می‌کند تا با بینش عمیق‌تری تصمیم بگیرند. یکی دیگر از ویژگی‌های مهم این دسته، تحمل ابهام است. این ویژگی به کارآفرینان اجازه می‌دهد تا در شرایط نامشخص و مبهم، بدون اضطراب و با اعتمادبه‌نفس، تصمیم‌های صحیحی اتخاذ کنند. در محیط‌های رقابتی و پویایی که تغییرات سریع رخ می‌دهند، ویژگی‌های شناختی اهمیت بیشتری پیدا می‌کنند؛ زیرا کارآفرینان باید بتوانند به سرعت به تغییرات واکنش نشان دهند و تصمیم‌های نوآورانه بگیرند. این ویژگی‌ها، به‌ویژه در محیط‌های رقابتی و پیچیده، به کارآفرینان کمک می‌کند تا با استفاده از تحلیل دقیق و بینش استراتژیک، نوآوری‌های مستمر را به کسب‌وکار خود وارد کنند و به رشد پایدار دست یابند.

به‌طور کلی، یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهد که موفقیت در کارآفرینی، به ترکیبی از شایستگی‌های شخصیتی مختلف نیازمند است. هر یک از ویژگی‌های معرفی‌شده، از ویژگی‌های انگیزاننده تا ویژگی‌های شناختی، در تقویت توانایی‌های کارآفرینان برای مواجهه با چالش‌ها و بهره‌برداری از فرصت‌ها نقش منحصربه‌فردی دارد. شناخت دقیق و تقویت این ویژگی‌ها به کارآفرینان کمک می‌کند تا با اعتمادبه‌نفس بیشتری در مسیر کارآفرینی گام بردارند و به نوآوری و رشد پایدار دست یابند.

این نتایج می‌تواند به‌عنوان مبنایی برای طراحی برنامه‌های آموزشی و حمایتی استفاده شود؛ برنامه‌هایی که بتوانند کارآفرینان را به تقویت شایستگی‌های لازم ترغیب کنند، آن‌ها را در برابر موانع و نامالایمات مقاوم‌تر سازند و در نهایت، به افزایش احتمال موفقیت آن‌ها کمک کنند. از این طریق، کارآفرینان می‌توانند با اعتمادبه‌نفس بیشتری به دنبال فرصت‌های جدید باشند، به چالش‌ها پاسخ مؤثر دهند و به اهداف بلندمدت خود دست یابند.

پیشنهاد‌های کاربردی

با توجه به نتیجه‌ها و تفاوت‌هایی که در مقایسه با مطالعات پیشین شناسایی شده است، پیشنهاد‌های کاربردی این پژوهش می‌تواند راهنمایی برای طراحی و اجرای برنامه‌های آموزشی و توسعه‌ای ویژه برای کارآفرینان باشد. این برنامه‌ها بایستی بر اساس شش دسته اصلی از ویژگی‌های شخصیتی شناسایی‌شده در این پژوهش (ویژگی‌های انگیزاننده، پویایی و اشتیاق، مسئولیت‌پذیری، پایداری، انعطاف‌پذیری و شناختی) تنظیم شوند. پیشنهاد می‌شود که دوره‌های آموزشی و کارگاه‌هایی طراحی شود که کارآفرینان را به تقویت این شایستگی‌های شخصیتی ترغیب کند. برنامه‌هایی که دربردارنده تمرین‌های

عملی و شبیه‌سازی‌های واقعی، برای تقویت ویژگی‌های شخصیتی چون ریسک‌پذیری و انعطاف‌پذیری باشد. برای مثال، کارآفرینان می‌توانند در محیط‌های شبیه‌سازی‌شده با چالش‌های مختلف مواجه شوند تا توانایی مدیریت استرس و افزایش تاب‌آوری خود را در شرایط واقعی بهبود دهند.

همچنین، طراحی و ایجاد سیستم‌های مشاوره و راهنمایی تخصصی که بر اساس چارچوب شایستگی‌های شخصیتی این پژوهش پایه‌گذاری شده باشد، به کارآفرینان کمک می‌کند تا شناخت دقیق‌تری از قوت‌ها و ضعف‌های شخصیتی خود پیدا کنند و در نتیجه با اعتمادبه‌نفس بیشتری به دنبال فرصت‌های جدید باشند. این سیستم‌ها می‌توانند به‌طور خاص بر شایستگی‌هایی تمرکز کنند که کارآفرینان را قادر می‌سازد تا در شرایط دشوار تصمیم‌گیری بهتری داشته باشند و عملکرد خود را بهبود بخشند.

علاوه‌براین، سازمان‌ها و سرمایه‌گذاران می‌توانند از چارچوب شایستگی‌های شخصیتی ارائه‌شده در این پژوهش، به‌عنوان ابزاری برای ارزیابی و انتخاب کارآفرینان مناسب بهره ببرند. این رویکرد به آن‌ها کمک می‌کند تا افرادی را شناسایی کنند که برای موفقیت در کسب‌وکارهای جدید، از ویژگی‌های شخصیتی مطلوب برخوردارند. همچنین، با استفاده از این چارچوب، می‌توان سرمایه‌گذاری‌های هدفمندتری انجام داد و احتمال موفقیت پروژه‌های کارآفرینی را افزایش داد.

سیاست‌گذاران نیز می‌توانند از چارچوب این پژوهش برای تدوین سیاست‌ها و برنامه‌های حمایتی در زمینه کارآفرینی استفاده کنند. به‌ویژه، حمایت از برنامه‌های توسعه مهارت‌های شخصیتی و ایجاد محیط‌هایی که افراد بتوانند ویژگی‌های شخصیتی خود را تقویت کنند، به رشد کارآفرینی در جامعه کمک می‌کند. برای مثال، سیاست‌گذاران می‌توانند برای کارآفرینانی که برنامه‌های توسعه شایستگی‌های شخصیتی را تکمیل می‌کنند، مشوق‌های مالی فراهم آورند.

این چارچوب همچنین به شرکت‌ها کمک می‌کند تا معیارهای جدیدی را برای استخدام افراد با شایستگی‌های شخصیتی مناسب توسعه دهند. برای مثال، در فرایند استخدام کارآفرینان و مدیران کسب‌وکارهای کوچک، معیارهایی مانند خلاقیت، پایداری و توانایی تحمل ابهام، می‌تواند به‌عنوان بخشی از ارزیابی‌های استخدامی قرار گیرد تا اطمینان حاصل شود که افراد جذب‌شده برای کارآفرینی ویژگی‌های مناسبی دارند.

این پیشنهادها عملی، علاوه‌بر کمک به تقویت شایستگی‌های کارآفرینان، به سازمان‌ها و سیاست‌گذاران نیز این امکان را می‌دهد که از چارچوب شایستگی‌های شخصیتی برای توسعه کارآفرینی و افزایش شانس موفقیت در کسب‌وکارهای نوآورانه بهره‌برداری کنند.

محدودیت‌ها

این پژوهش نیز با محدودیت‌هایی همراه بوده است که می‌تواند بر نتایج و تفسیرهای نهایی تأثیر بگذارد:

- محدودیت در منابع مورد بررسی: این پژوهش بر اساس تحلیل ۶۰ مقاله انجام شده است و ممکن است برخی منابع مهم و مرتبط خارج از این بازه زمانی یا منتشر شده در سایر پایگاه‌ها بررسی نشده باشد.
- رویکرد کیفی: نتایج حاصل از رویکرد تحلیل محتوای کیفی، ممکن است به دلیل تفسیرهای ذهنی پژوهشگر و تعمیم‌پذیری محدود، در همه زمینه‌ها و محیط‌ها قابل اعمال نباشد.
- محدودیت‌های فرهنگی و جغرافیایی: تأثیرات فرهنگی و جغرافیایی خاص هر منطقه، به‌طور مستقیم در این پژوهش بررسی نشده است که ممکن است تعمیم نتایج را محدود کند.

- عدم بررسی عوامل محیطی: پژوهش بیشتر بر ویژگی‌های شخصیتی فردی متمرکز بوده و به تعاملات پیچیده بین این ویژگی‌ها و عوامل محیطی کمتر پرداخته است.
- تأثیر زمان بر ویژگی‌های شخصیتی: پژوهش حاضر نتوانسته است به‌طور مستقیم تغییرات زمانی ویژگی‌های شخصیتی را بررسی کند.

پیشنهادهایی برای پژوهش‌های آتی

در مسیرهای پیشنهادی برای تحقیقات آینده، پژوهش‌های بعدی می‌توانند با تمرکز بر تعاملات میان ویژگی‌های شخصیتی و عوامل محیطی به درک عمیق‌تری از نقش عوامل محیطی در موفقیت کارآفرینان دست یابند. بررسی این تعاملات نشان می‌دهد که چگونه محیط‌های مختلف (مانند محیط‌های سازمانی، خانوادگی یا اجتماعی) بر توسعه و شکل‌گیری ویژگی‌های شخصیتی کارآفرینان تأثیر می‌گذارند. همچنین، بررسی تأثیرهای فرهنگی و جغرافیایی بر شایستگی‌های کارآفرینی، مشخص می‌کند که چگونه تفاوت‌های فرهنگی و منطقه‌ای بر ترجیحات و عملکرد کارآفرینان در کشورها و مناطق مختلف تأثیر می‌گذارد. این بررسی‌ها به پژوهشگران کمک می‌کند تا چارچوب‌های موجود را با توجه به ویژگی‌های خاص هر منطقه یا فرهنگ تنظیم کنند.

ارزیابی تأثیر برنامه‌های آموزشی و توسعه‌ای بر تقویت شایستگی‌های شخصیتی کارآفرینان، یکی دیگر از مسیرهای مهمی است که برای تحقیقات آینده پیشنهاد می‌شود. برای مثال، می‌توان بررسی کرد که چگونه کارگاه‌ها و برنامه‌های آموزشی مختلف، مهارت‌های شخصیتی همچون ریسک‌پذیری، انعطاف‌پذیری و خلاقیت را در کارآفرینان تقویت می‌کنند. این مطالعات با ارائه شواهد، نشان می‌دهند که برنامه‌های آموزشی خاص، چگونه به موفقیت بیشتر به کارآفرینان کمک می‌کنند و به بهبود عملکرد شغلی آن‌ها منجر می‌شوند.

در نهایت، پژوهش‌های آینده می‌توانند به بررسی تأثیر بلندمدت شایستگی‌های شخصیتی بر توسعه اقتصادی و اجتماعی بپردازند و نقش این شایستگی‌ها در ایجاد و پایداری نوآوری‌های کارآفرینی را ارزیابی کنند. این پژوهش‌ها به سیاست‌گذاران و نهادهای آموزشی کمک می‌کند تا برنامه‌های بهتری برای تقویت شایستگی‌های کارآفرینی طراحی کنند و به توسعه اقتصادی و اجتماعی پایدارتر کمک کنند.

سپاسگزاری

این پژوهش با حمایت مالی سازمان صنایع کوچک و شهرک‌های صنعتی ایران به انجام رسیده است.

منابع

- اسدی، الهام و عریضی، حمیدرضا (۱۴۰۲). فراتحلیل مطالعات انجام شده پیرامون ویژگی‌های شخصیتی افراد کارآفرین با تأکید بر نقش خوداثربخشی بر اساس مدل مایکل فرز. فصلنامه علمی پژوهشی توسعه کارآفرینی، ۱۶ (۵ ویژه‌نامه)، ۲۱۱-۲۳۰.
- پاک خصال، الناز و سفیری، خدیجه (۱۳۹۸). بررسی تأثیر ویژگی‌های فردی و اجتماعی زنان کارآفرین بر موفقیت در کارآفرینی. فصلنامه فرهنگی - تربیتی زنان و خانواده، ۱۴ (۴۶)، ۱۱۵-۱۵۳.

- جوادی فرد، فاطمه؛ امیرکبیری، علیرضا و دهگان، محمود (۱۴۰۰). طراحی و تبیین مدل شایستگی مدیران شهرداری تهران. *مطالعات منابع انسانی*، ۱۱(۱)، ۱۰۲-۱۲۶.
- خلعتبری معظم، مریم؛ یزدانی، حمیدرضا و عسگری، ناصر (۱۴۰۳). فراترکیب اقدام‌های مسئولیت اجتماعی سازمانی با رویکرد ذی‌نفعان برون‌سازمانی. *مدیریت دولتی*، ۱۶(۲)، ۴۲۲-۴۵۴.
- خوش مرام، مژگان؛ شیر، نعمت اله و ویسه، صیدمهدی (۱۴۰۳). ویژگی‌های شخصیتی و قصد کارآفرینی اجتماعی (مورد مطالعه، صاحبان کسب‌وکارهای مواد غذایی در استان ایلام). *مطالعات کارآفرینی و توسعه پایدار کشاورزی*، ۱۱(۱)، ۳۹-۵۶.
- دائی چیان، یسری؛ حجازی، سیدرضا؛ فرجی، علی و یداللهی فارسی، جهانگیر (۱۴۰۳). ارائه چارچوب کارآفرینی مبتنی بر طراحی در آموزش مهندسی. *فصلنامه علمی پژوهشی توسعه کارآفرینی*، ۱۷(۲)، ۱۰۶-۱۳۰.
- ذوالفقاری، اکبر و قانع یخدان، نرگس (۱۴۰۳). فراتحلیل عوامل مؤثر بر کارآفرینی زنان روستایی (پژوهش‌های بازه زمانی ۱۳۹۰-۱۴۰۱). *توسعه محلی (روستایی - شهری)*، ۱۵(۲)، ۴۰۹-۴۲۷.
- سبک آرا، مجید (۱۴۰۰). شایستگی‌های کلیدی کارآفرینی. *کنفرانس بین‌المللی و ملی مطالعات مدیریت، حسابداری و حقوق*. بازیابی شده از: <https://sid.ir/paper/900821/fa>
- سراج، وجیهه و مطیعی، محسن (۱۴۰۱). تبیین ویژگی‌های شخصیتی کارآفرینان هنری بر مبنای رویکرد شومپتر به ناولتی. *فصلنامه علمی پژوهشی توسعه کارآفرینی*، ۱۵(۲)، ۲۴۳-۲۶۰.
- عابدی‌نیا، هاجر؛ رهنورد، فرج‌اله و قهرمانی گلاوزان، علی اکبر (۱۴۰۰). طراحی مدل شایستگی‌های حرفه‌ای کارکنان دانشی سازمان‌های دانش‌بنیان در بخش دولتی. *مطالعات منابع انسانی*، ۱۱(۴)، ۱-۲۴.
- مزروعی نصرآبادی، اسماعیل و شریفی، زهرا (۱۴۰۱). مدل شایستگی‌های نیروی انسانی در مراقبت بهداشتی. *مطالعات منابع انسانی*، ۱۳(۱)، ۸۹-۱۰۸.
- یزدانی، حمیدرضا؛ زارع، حمید و حدپور سراج، مرضیه (۱۴۰۰). ارائه چارچوبی برای مدیریت برون‌سپاری فرایندهای منابع انسانی: پژوهش فراترکیب. *مطالعات منابع انسانی*، ۱۱(۱)، ۲۶-۵۳.

References

- Abedi Nia, H., Rahnavard, F. & Gholavzan, A. A. (2021). Designing a model for professional competencies of knowledge-based employees in the public sector. *Journal of Human Resource Studies*, 11(4), 24-1. (in Persian)
- Al-Ghazali, B. M., Shah, S. H. A. & Sohail, M. S. (2024). The role of five big personality traits and entrepreneurial mindset on entrepreneurial intentions among university students in Saudi Arabia. *Frontiers in Psychology*, 13, 964875. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2022.964875>
- Altinay, L., Kromidha, E., Nurmagambetova, A., Alrawadie, Z., & Madanoglu, G. K. (2022). A social cognition perspective on entrepreneurial personality traits and intentions to start a business: does creativity matter?. *Management Decision*, 60(6), 1606-1625.
- Asadi, E. & Arizi, H. R. (2023). Meta-analysis of studies on the personality traits of entrepreneurs with emphasis on self-efficacy based on Michael Frese's model. *Journal of*

- Entrepreneurship Development Research*, 16 (Special Issue No. 5), 230-211. <https://doi.org/10.22059/jed.2023.350450.654110> (in Persian)
- Audretsch, D. B. & Belitski, M. (2017). Entrepreneurial ecosystems in cities: Establishing the framework conditions. *Journal of Technology Transfer*, 42(5), 1030-1051. <https://doi.org/10.1007/s10961-016-9473-8>
- Ayala, J. C. & Manzano, G. (2014). The resilience of the entrepreneur: Influence on the success of the business. A longitudinal analysis. *Journal of Economic Psychology*, 42, 126-135. <https://doi.org/10.1016/j.joep.2014.02.004>
- Bateman, T.S. & Crant, J.M. (2017). The proactive component of organizational behavior: A measure and correlates. *Journal of Organizational Behavior*, 14(2), 103-118. <https://doi.org/10.1002/job.4030140202>
- Baum, J. R., Frese, M. & Baron, R. A. (2019). *The psychology of entrepreneurship*. Psychology Press.
- Baum, J. R., Locke, E. A. & Smith, K. G. (2001). A multidimensional model of venture growth. *Academy of Management Journal*, 44(2), 292-303. <https://doi.org/10.5465/3069456>
- Bonilla, C. A. & Cubillos, P. A. G. (2021). The effects of ambiguity on entrepreneurship. *Journal of Economics & Management Strategy*, 30(1), 63-80.
- Brandstätter, H. (2017). Personality aspects of entrepreneurship: A look at five meta-analyses. *Personality and Individual Differences*, 51(3), 222-230. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2017.05.031>
- Carver, C.S. & Scheier, M.F. (2010). Optimism. In R. J. Larsen & M. Eid (Eds.), *The Science of Subjective Well-Being* (pp. 101-114). The Guilford Press.
- Chatterjee, N. & Das, N. (2015). Key psychological factors as predictors of entrepreneurial success: A conceptual framework. *Academy of Entrepreneurship Journal*, 21(1), 102.
- Chen, Z. & Zhu, J. (2022). Entrepreneurial empowerment: The role of self-efficacy and internal locus of control in entrepreneurial success. *Journal of Entrepreneurship and Innovation*, 29(1), 45-60.
- Collins, C. J., Hanges, P. J. & Locke, E. A. (2004). The relationship of achievement motivation to entrepreneurial behavior: A meta-analysis. *Human Performance*, 17(1), 95-117. https://doi.org/10.1207/S15327043HUP1701_5
- Cooney, T. M. (2021). Entrepreneurial competencies: A systematic literature review and development agenda. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, 27(5), 1091-1107.
- Crant, J.M. (2016). Proactive behavior in organizations. *Journal of Management*, 26(3), 435-462. <https://doi.org/10.1177/014920630002600304>
- Daeichian, Y., Hejazi, S. R., Faraji, A. & Yadollahi Farsi, J. (2024). Providing a design-based entrepreneurship framework in engineering education. *Journal of Entrepreneurship Development Research*, 17(2), 130-106. <https://doi.org/10.22059/jed.2024.370865.654318> (in Persian)

- Davidson, E. & Vaast, E. (2010). Digital entrepreneurship and its sociomaterial enactment. *Proceedings of the Annual Hawaii International Conference on System Sciences*, 1–10. <https://doi.org/10.1109/HICSS.2010.150>
- Deci, E. L. & Ryan, R. M. (2008). Self-determination theory: A macrotheory of human motivation, development, and health. *Canadian Psychology/Psychologie canadienne*, 49(3), 182-185. <https://doi.org/10.1037/a0012801>
- Do, B., Dadvari, A. & Moslehpour, M. (2020). Exploring the mediation effect of social media acceptance on the relationship between entrepreneurial personality and entrepreneurial intention. *Management Science Letters*, 10(16), 3801-3810. <https://doi.org/10.5267/j.msl.2020.7.031>
- Duchek, S. (2018). Entrepreneurial resilience: a biographical analysis of successful entrepreneurs. *International Entrepreneurship and Management Journal*, 14(2), 429-455.
- Duckworth, A. L. & Gross, J. J. (2019). Self-control and grit: Related but separable determinants of success. *Current Directions in Psychological Science*, 28(4), 324-329. <https://doi.org/10.1177/0963721418812017>
- Duckworth, A.L. & Quinn, P.D. (2018). Development and validation of the Short Grit Scale (Grit-S). *Journal of Personality Assessment*, 91(2), 166-174. <https://doi.org/10.1080/00223890802634290>
- Duckworth, A.L. (2017). *Grit: The power of passion and perseverance*. Scribner.
- Emueje, I., Olannye, H. O. & Olanye, A P. (2020). Entrepreneurial Resilience and Performance of an Organization: A Survey of Small and Medium Enterprises in Asaba, Delta State, Nigeria. *Webology*, 17(2), 445–461. <https://doi.org/10.14704/WEB/V17I2/WEB17044>
- Fisher, G. (2020). Entrepreneurial expertise: The value of individuals' experiential knowledge in new venture success. *Strategic Management Journal*, 41(1), 96-123. <https://doi.org/10.1002/smj.3085>
- Fisher, R., Merlot, E., & Johnson, L. W. (2018). The obsessive and harmonious nature of entrepreneurial passion. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, 24(1), 22-40.
- Fisher, R., Maritz, A. & Lobo, A. (2014). Evaluating entrepreneurs' perception of success: Development of a measurement scale. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, 20(5), 478-492
- Fredrickson, B. L. (2001). The role of positive emotions in positive psychology: The broaden-and-build theory of positive emotions. *American Psychologist*, 56(3), 218-226. <https://doi.org/10.1037/0003-066X.56.3.218>
- Furnham, A. & Marks, J. (2018). Tolerance of ambiguity: A review of the recent literature. *Psychology*, 9(14), 1911-1939. <https://doi.org/10.4236/psych.2018.914109>
- George, G., McGahan, A.M. & Prabhu, J. (2016). Innovation for inclusive growth: Towards a theoretical framework and a research agenda. *Journal of Management Studies*, 53(3), 353-384. <https://doi.org/10.1111/joms.12188>
- Hines, A. & Bishop, P. (2017). Thinking about the future: Guidelines for strategic foresight. *Social Technologies*, 19(4), 23-45. <https://doi.org/10.1016/j.sotech.2017.08.003>

- Hmieleski, K. M. & Baron, R. A. (2018). Regulatory focus and new venture performance: A study of entrepreneurial opportunity exploitation under uncertainty. *Academy of Management Journal*, 61(1), 197-225. <https://doi.org/10.5465/amj.2016.0137>
- Howard, M. C. & Boudreau, D. J. (2021). A meta-analysis of the relationship between emotional intelligence and entrepreneurial success. *Journal of Small Business Management*, 59(4), 798-822. <https://doi.org/10.1080/00472778.2020.1809896>
- Howard, M. C. & Boudreaux, M. (2021). A systematic literature review and meta-analysis of entrepreneurial personality. *Entrepreneurship Research Journal*, December. <https://doi.org/10.1515/erj-2021-0322>
- Hsieh, H.-F. & Shannon, S. E. (2005). Three approaches to qualitative content analysis. *Qualitative Health Research*, 15(9), 1277-1288.
- Hu, R., Wang, L., Zhang, W. & Bin, P. (2018). Creativity, proactive personality, and entrepreneurial intention: the role of entrepreneurial alertness. *Frontiers in psychology*, 9, 951.
- Javadi Fard, F., Amirkabiri, A. & Dehgan, M. (2021). Designing and explaining the competency model of Tehran Municipality managers. *Journal of Human Resource Studies*, 11(1), 102-126. <https://doi.org/10.22034/jhrs.2021.130507> (in Persian)
- Johnson, R., Li, Y. & Kim, J. (2024). The role of entrepreneurial personality traits in decision-making and business success. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, 30(2), 89-102.
- Judge, T.A. & Bono, J.E. (2014). Relationship of core self-evaluations traits—self-esteem, generalized self-efficacy, locus of control, and emotional stability—with job satisfaction and job performance: A meta-analysis. *Journal of Applied Psychology*, 86(1), 80-92. <https://doi.org/10.1037/0021-9010.86.1.80>
- Kashdan, T. B. & Steger, M. F. (2007). Curiosity and pathways to well-being and meaning in life: Traits, states, and everyday behaviors. *Motivation and Emotion*, 31(3), 159-173. <https://doi.org/10.1007/s11031-007-9068-7>
- Khalatbari Moazzam, M., Yazdani, H. R. & Asgari, N. (2024). Meta-synthesis of organizational social responsibility actions with an external stakeholder approach. *Journal of Public Administration*, 16(2), 454-422. (in Persian)
- Khoshmaram, M., Shiri, N. & Veisi, S. M. (2023). Personality traits and social entrepreneurial intentions (Case study of food business owners in Ilam Province). *Journal of Entrepreneurship and Sustainable Agricultural Development*, 11(1), 56-39. <https://doi.org/10.22069/jead.2023.21455.1732> (in Persian)
- Klein, H.J., Cooper, J.T., Molloy, J.C. & Swanson, J.A. (2013). The assessment of commitment: Advantages of a unidimensional, target-free approach. *Journal of Applied Psychology*, 99(2), 222-238. <https://doi.org/10.1037/a0031225>
- Kolb, A.Y. & Kolb, D.A. (2017). *The experiential educator: Principles and practices of experiential learning*. Kaunakakai, HI: EBL Press.
- Kozlowski, S.W.J. & Chao, G.T. (2017). Adaptive expertise and knowledge: A theory of workplace learning. In S. W. J. Kozlowski (Ed.), *The Oxford Handbook of Organizational Psychology* (Vol. 1, pp. 134-158). Oxford University Press.

- Kruger, S. & Steyn, A. A. (2021). A conceptual model of entrepreneurial competencies needed to utilise technologies of Industry 4.0. *The International Journal of Entrepreneurship and Innovation*, 22(1), 56-67. <https://doi.org/10.1177/1465750320931197>
- Kyndt, E. & Baert, H. (2015). Entrepreneurial competencies: Assessment and predictive value for entrepreneurship. *Journal of Vocational Behavior*, 90, 13-25. <https://doi.org/10.1016/j.jvb.2015.07.004>
- Lee, S. & Kim, Y. (2023). The impact of adaptability and flexibility on entrepreneurial success: A dynamic competency perspective. *Entrepreneurial Development Journal*, 22(4), 215-230.
- Leutner, F., Ahmetoglu, G., Akhtar, R. & Chamorro-Premuzic, T. (2017). The relationship between the entrepreneurial personality and the Big Five personality traits. *Personality and Individual Differences*, 104, 459-465.
- Liñán, F. & Fayolle, A. (2015). A systematic literature review on entrepreneurial intentions: Citation, thematic analyses, and research agenda. *International Entrepreneurship and Management Journal*, 11(4), 907-933. <https://doi.org/10.1007/s11365-015-0362-5>
- Locke, E. A. & Latham, G. P. (2002). Building a practically useful theory of goal setting and task motivation: A 35-year odyssey. *American Psychologist*, 57(9), 705-717. <https://doi.org/10.1037/0003-066X.57.9.705>
- Locke, E.A. & Latham, G.P. (2017). *New developments in goal setting and task performance*. Routledge.
- Lowe, R. A., Maine, E. M. & Jones, C. (2022). Personality traits, entrepreneurial intent, and firm performance: A meta-analytic review. *Journal of Business Venturing*, 37(4), 106076.
- Luc, P. T. (2021). A systematic literature review on personality traits in social entrepreneurship. *Ho Chi Minh City Open University Journal of Science-Economics and Business Administration*, 11(2), 172-189.
- Luo, J., Mine, M. & Jones, L. (2022). The entrepreneurial personality traits and their impact on business success. *Entrepreneurship Quarterly*, 15(3), 45-60.
- Luthans, F., Youssef, C.M. & Avolio, B.J. (2015). *Psychological capital: Developing the human competitive edge*. Oxford University Press.
- Markman, G. D. (2023). Entrepreneurial resilience and its role in business performance. *Journal of Business Venturing*, 38(2), 120-135.
- Mazrouei Nasrabadi, E. & Sharifi, Z. (2022). Model of human resource competencies in healthcare. *Journal of Human Resource Studies*, 3(1), 108-89. <https://doi.org/10.22034/JHRS.2023.172971> (in Persian)
- McClelland, D. C. (1961). *The Achieving Society*. Princeton, NJ: Van Nostrand.
- McClelland, D.C. (2015). *Human Motivation*. Cambridge University Press.
- McCrae, R. R. & Costa, P. T. (1997). Conceptions and correlates of openness to experience. In R. Hogan, J. A. Johnson & S. R. Briggs (Eds.), *Handbook of personality psychology* (pp. 825-847). Academic Press.
- McCrae, R.R. & Costa, P.T. (2016). The Five-Factor Theory of Personality. In P.T. Costa & R.R. McCrae (Eds.), *Personality in Adulthood* (pp. 159-181). The Guilford Press.

- McKinsey & Company. (2021). Are you building employee capabilities across these four critical areas? *McKinsey & Company*. <https://doi.org/10.22034/JHRS.2023.172971>
- McLain, D.L. (2016). Evidence-based ambiguity tolerance for learning. *Management Learning*, 47(4), 444-460. <https://doi.org/10.1177/1350507615594834>
- Meyer, J. P. & Allen, N. J. (1991). A three-component conceptualization of organizational commitment. *Human Resource Management Review*, 1(1), 61-89. [https://doi.org/10.1016/1053-4822\(91\)90011-Z](https://doi.org/10.1016/1053-4822(91)90011-Z)
- Miller, J. & Brown, S. (2021). Flexibility, ambiguity tolerance, and communication skills in managing business change. *Journal of Change Management*, 15(3), 202-218.
- Mintzberg, H. & Quinn, J. B. (2023). Entrepreneurial learning through failure: A pathway to resilience and innovation. *Journal of Business Strategy*, 40(3), 78-92.
- Morris, M. H., Kuratko, D. F. & Covin, J. G. (2021). *Corporate entrepreneurship & innovation: Today's leadership imperative*. Cengage Learning.
- Morris, M., Kuratko, D. & Covin, J. (2021). *Entrepreneurship: A contemporary approach to business ventures*. New York, NY: McGraw-Hill.
- Mruk, C.J. (2016). *Self-esteem and positive psychology: Research, theory, and practice*. Springer Publishing Company.
- Munir, H., Jianfeng, C. & Ramzan, S. (2024). Personality traits and theory of planned behavior comparison of entrepreneurial intentions between an emerging economy and a developing country. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, 25(3), 554-580. <https://doi.org/10.1108/IJEBr-05-2018-0336>
- Pak Khesal, E. & Safiri, K. (2019). Examining the impact of individual and social characteristics of female entrepreneurs on entrepreneurship success. *Cultural-Educational Quarterly for Women and Families*, 14(46), 153-115. (in Persian)
- Pennetta, S., Anglani, F. & Mathews, S. (2023). Navigating through entrepreneurial skills, competencies and capabilities: A systematic literature review and the development of the entrepreneurial ability model. *Journal of Entrepreneurship in Emerging Economies*. <https://doi.org/10.1108/JEEE-03-2023-0056>
- Pepple, G. J. & Enuoh, R. O. (2020). Entrepreneurial competencies: A required skill for business performance. *European Journal of Business and Innovation Research*, 8(3), 50-61.
- Pranić, L. (2023). What Happens to the Entrepreneurial Intentions of Gen Z in a Crony Capitalist Economy Amidst the COVID-19 Pandemic? *Sustainability*, 15(7), 5750. <https://doi.org/10.3390/su15075750>
- Puerta Gómez, J. R., Aceituno-Aceituno, P., Burgos García, C. & González-Ortiz-de-Zárate, A. (2024). The role of higher education in shaping essential personality traits for achieving success in entrepreneurship in Spain. *Behavioral Sciences*, 14(3), 151. <https://doi.org/10.3390/bs14030151>
- Pulakos, E.D., Arad, S., Donovan, M.A. & Plamondon, K.E. (2016). Adaptability in the workplace: Development of a taxonomy of adaptive performance. *Journal of Applied Psychology*, 85(4), 612-624. <https://doi.org/10.1037/0021-9010.85.4.612>

- Quas, A., Alperovych, Y. & Le Pendeven, B. (2024). The role of personality traits in entrepreneurial finance. *Venture Capital*, 26(1), 1-7. <https://doi.org/10.1080/13691066.2024.1234567>
- Rauch, A. & Frese, M. (2016). Let's put the person back into entrepreneurship research: A meta-analysis on the relationship between business owners' personality traits, business creation, and success. *European Journal of Work and Organizational Psychology*, 25(4), 456-463.
- Rauch, A. & Frese, M. (2020). Psychological approaches to entrepreneurship: A comprehensive review of the literature. *Journal of Business Venturing*, 35(4), 105936. <https://doi.org/10.1016/j.jbusvent.2020.105936>
- Rosenberg, M. (2014). *Society and the adolescent self-image*. Princeton University Press.
- Rotter, J. B. (1966). Generalized expectancies for internal versus external control of reinforcement. *Psychological Monographs: General and Applied*, 80(1), 1-28. <https://doi.org/10.1037/h0092976>
- Rowley, J. (2020). Entrepreneurial competences revised: Developing a consolidated and categorized list of entrepreneurial competences. *Entrepreneurship Education and Pedagogy*, 3(1), 1-35. <https://doi.org/10.1007/s11365-023-00793-4>
- Runco, M.A. (2017). *Creativity: Theories and themes: Research, development, and practice*. Academic Press.
- Sabk Ara, M. (2021). Key competencies of entrepreneurship. *International and National Conference on Management, Accounting, and Law Studies*. Retrieved from <https://sid.ir/paper/900821/en> (in Persian)
- Salary.com. (2023). Competency development: The roadmap to skill mastery and career growth. *Salary.com*. <https://doi.org/10.1108/IJPPM-03-2018-0128>
- Sandelowski, M. & Barroso, J. (2006). *Handbook for synthesizing qualitative research*. Springer Publishing Company.
- Schumacher, K. & Edmondson, J. (2022). Social entrepreneurship: Addressing societal challenges through innovation. *Journal of Social Innovation*, 19(1), 98-115.
- Seligman, M.E.P. (2013). *Learned Optimism: How to Change Your Mind and Your Life*. Vintage Books.
- Seraj, V. & Moti'i, M. (2022). Explanation of personality characteristics of artistic entrepreneurs based on Schumpeter's novelty approach. *Journal of Entrepreneurship Development Research*, 15(2), 260-243. <https://doi.org/10.22059/jed.2022.334473.653829> (in Persian)
- Shepherd, D.A. & Patzelt, H. (2018). *Entrepreneurial Cognition: Exploring the Mindset of Entrepreneurs*. Palgrave Macmillan.
- Shepherd, D.A. (2019). Researching the dark side of entrepreneurship. *Journal of Business Venturing*, 24(4), 437-446. <https://doi.org/10.1016/j.jbusvent.2018.06.002>
- Silvia, P.J. (2018). *Exploring the psychology of interest*. Oxford University Press.
- Singh, S. & Green, P. (2023). Social entrepreneurship: A framework for addressing global challenges. *International Journal of Social Enterprise*, 28(2), 150-170.

- Slaughter, R.A. (2015). The knowledge base of futures studies: Its origins, development, and purposes. *Futures*, 36(1), 17-35. <https://doi.org/10.1016/j.futures.2003.11.001>
- Smith, J. & Allen, R. (2024). Flexibility, creativity, and ambiguity tolerance in entrepreneurial success. *Journal of Entrepreneurship Research*, 32(2), 125-142.
- Smith, P., Brown, L. & Williams, T. (2023). A multidimensional competency model for entrepreneurial success: Insights from high-growth ventures. *Journal of Entrepreneurial Competencies*, 19(1), 65-81.
- Teece, D., Pisano, G. & Shuen, A. (2021). Dynamic capabilities and entrepreneurial success: How adaptability drives innovation. *Strategic Management Journal*, 42(5), 901-915.
- Tranfield, D., Denyer, D. & Smart, P. (2023). Uncovering dominant characteristics for entrepreneurial intention and success: A systematic literature review. *Entrepreneurship Education*, 6(2), 197-214. <https://doi.org/10.1007/s41959-022-00053-x>
- Vallerand, R.J. (2017). On the psychology of passion: In search of what makes people's lives most worth living. *The Spanish Journal of Psychology*, 20, E23. <https://doi.org/10.1017/sjp.2017.22>
- Wahab, A. & Tyasari, I. (2020). Entrepreneurial leadership for university leaders: A futuristic approach for Pakistani HEIs. *Asia Pacific Management Review*, 25(1), 54-63. <https://doi.org/10.1016/j.apmr.2019.09.002>
- Yazdani, H. R., Zare, H. & Hadpour Seraj, M. (2021). Providing a framework for outsourcing human resources processes: A meta-synthesis study. *Journal of Human Resource Studies*, 11(1), 53-26. (in Persian)
- Zarnadze, G., Dika, I., Çera, G. & Ribeiro, H. N. R. (2022). Personality traits and business environment for entrepreneurial motivation. *Administrative Sciences*, 12(4), 176. <https://doi.org/10.3390/admsci12040176>
- Zhang, L. & Wu, M. (2024). Leadership, ambiguity tolerance, and self-control in new venture success. *Entrepreneurial Management Journal*, 27(1), 75-91.
- Zhang, Y., Duysters, G. & Cloudt, M. (2014). The role of entrepreneurship education as a predictor of university students' entrepreneurial intention. *International Entrepreneurship and Management Journal*, 10(3), 623-641. <https://doi.org/10.1007/s11365-012-0246-z>
- Zolfaghari, A. & Ghanei Yekhdan, N. (2023). Meta-analysis of factors affecting rural women's entrepreneurship (Studies from 1390-1401). *Rural-Urban Development*, 15(2), 427-409. <https://doi.org/10.22059/jrd.2023.363424.668809> (in Persian)